

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Jižní Korea jako nová střední mocnost na mezinárodní
scéně**

Tat'ána Jandová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

**Jižní Korea jako nová střední mocnost na mezinárodní
scéně**

Tat'ána Jandová

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2005

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Lindě Piknerové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za věnovaný čas, rady a připomínky. Mé poděkování patří také těm, kteří mě při psaní práce podporovali.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	1
1. ÚVOD.....	3
2. TEORETICKÝ RÁMEC	6
2.1. REGIONÁLNÍ MOCNOST	6
2.2. STŘEDNÍ MOCNOST	9
2.3. NOVÁ STŘEDNÍ MOCNOST	14
3. HISTORICKÝ VÝVOJ ZEMĚ OD KONCE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY DO ROZPADU BIPOLÁRNÍHO SYSTÉMU	16
3.1. OBDOBÍ PO KONCI DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY A KOREJSKÁ VÁLKA	16
3.2. OBDOBÍ AUTORITÁŘSKÝCH VLÁD	18
3.3. PŘECHOD K DEMOKRACII	21
4. TRANSFORMACE JIŽNÍ KOREJE V NOVOU STŘEDNÍ MOCNOST.....	24
4.1. NOVÁ ETAPA VÝVOJE	24
4.2. KOREJSKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA A MEZINÁRODNÍ VZTAHY	27
4.3. ČLENSTVÍ V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH.....	34
5. APLIKACE CHARAKTERISTIK NOVÉ STŘEDNÍ MOCNOSTI NA JIŽNÍ KOREU.....	39
6. ZÁVĚR	45
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	49
8. RESUMÉ	58

Seznam zkratek

Zkratka	Původní název	Český název
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation	Asijsko-pacifické hospodářské společenství
ASEAN	Association of South East Asian Nations	Sdružení národů jihovýchodní Asie
EAC	East Asia Community	Východoasijského společenství
G20	The Group of Twenty	Skupina 20 největších ekonomik světa
KCIA	Korean Central Intelligence Agency	Korejská národní bezpečnostní agentura
KEDO	Korean Energy Development Organization	Korejská organizace pro rozvoj energie
NACI	North East Asia Cooperation Initiative	Iniciativa pro spolupráci severovýchodní Asie
NEACD	North East Asia Cooperation Dialogue	Kooperační dialog severovýchodní Asie
NEAPCI	Northeast Asia Peace and Cooperation Initiative	Iniciativa severovýchodní Asie pro mír a spolupráci
NEASD	North East Asia Forum for Security and Development	Bezpečnostní dialog severovýchodní Asie
NEASPEC	North-East Asian Subregional Programme for Environmental Cooperation	Subregionální program severovýchodní Asie pro environmentální spolupráci
NEASPEC	North-East Asian	Subregionální program

	Subregional Programme for Environmental Cooperation	severovýchodní Asie pro environmentální spolupráci
ODA	Official development assistance	Oficiální rozvojová pomoc
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OECD-DAC	Development Co- operation Directorate	Výbor OECD pro rozvojovou pomoc
TEMM	The Tripartite Environment Ministers Meeting among Japan, China and Korea	Tripartita ministrů životního prostředí Japonska, Číny a Jižní Koreje
WTO	World Trade Organization	Světová obchodní organizace

1. Úvod

Korejská republika, oficiálním korejským názvem *Tehan Minguk*, se nachází na Korejském poloostrově, kde sousedí s Korejskou lidově demokratickou republikou. S rozlohou 99 313 km² není Jižní Korea příliš velkou zemí, ale se svými 50 miliony obyvatel se jedná o 25. nejlidnatější zemi na světě (MZV 2015a). V regionu východní Asie jsou jiné země, které jsou na mezinárodním i regionálním poli významné, což může být pro Jižní Koreu v jistém smyslu komplikace, aby se mohla v regionu sama prosadit.

Do regionu východní Asie se včetně Jižní Koreje nejčastěji řadí Čína, Tchaj-wan, Japonsko, Severní Korea a Mongolsko (Nations online 2015). Co se týče vnitropolitické charakteristiky, je Jižní Korea demokratickou republikou s prezidentskou formou vlády, v jejímž čele stojí prezident. Zákonodárným orgánem je Národní shromáždění, které je složené pouze z jedné komory. Výkonnou moc má prezident a vláda, a v současné době je v čele země prezidentka Park Geun-hye (MZV 2015b). Může se zdát, že Korejská republika je Evropě vzdálená, a proto není velký důvod se jí zabývat. Opak je však pravdou, neboť Jižní Korea je členem mnoha důležitých mezinárodních organizací a je ekonomicky silná. A pokud se zaměřím jen na vztah Jižní Koreje a České republiky, pak vztah mezi oběma zeměmi sílí jak v oblasti obchodu, tak i politiky, a nelze opomenout ani rostoucí turismus a kulturní vazby.

Tématem této bakalářské práce je představit Jižní Koreu coby novou střední mocnost. Práce je koncipována jako případová studie postavení Jižní Koreje v mezinárodním systému, neboť důležitost Koreje na mezinárodním poli neustále roste. Zároveň se rozvíjí diskuze o nových středních mocnostech. Cílem předkládané bakalářské práce je analyzovat chování Jižní Koreje v mezinárodním systému a zjistit, zda toto chování odpovídá koncepci nové střední mocnosti. Stanovenou výzkumnou tezí je, že Jižní Korea aspiruje od 90. let na pozici nové střední mocnosti a směřuje k tomu, aby se stala významným regionálním hráčem. Práce je rozdělena na tři části. První kapitola je teoretická a vymezím zde pojmy regionální mocnost, střední mocnost a nová střední mocnost. S těmito pojmy budu v celé práci operovat, a proto je jejich vymezení klíčové. V případě regionální mocnosti vysvětlím, co tento pojem znamená, jak se chovají státy,

kteřé jsou za regionální mocnost označované, a jaké mají postavení v mezinárodním systému. Poté se budu zabývat středními mocnostmi. Vysvětlím, jak je střední mocnost chápána a také představím příklady zemí, které jsou označované jako klasické střední mocnosti. V neposlední řadě se zaměřím na nové střední mocnosti, což je pojem, který se začal používat až po konci studené války. Budu se zabývat teoretickou definicí nové střední mocnosti, a jak se tyto země chovají v mezinárodním systému.

Ve druhé kapitole se zaměřím na historický vývoj země, a to v období od konce druhé světové války do konce bipolárního uspořádání mezinárodního systému. V práci se nebudu zabývat celou historií Jižní Koreje, ale zaměřím se zejména na poválečný vývoj. Historie Jižní Koreje byla velmi ovlivněna druhou světovou válkou, kdy byl Korejský poloostrov rozdělen na dvě části, a také Korejskou válkou v letech 1950-1953. Následně v zemi začaly fungovat autokratické režimy, které byly ukončeny až v druhé polovině 80. let. Tato kapitola je důležitá proto, aby objasnila historické souvislosti, které ovlivnily budoucí vývoj země a její chování.

Třetí kapitola bude zaměřena na chování Jižní Koreje v mezinárodních vztazích, a to od začátku demokratizace země v 90. letech. Zabývat se budu vývojem po přechodu k demokracii. Dále tím, jak si Jižní Korea hledala místo v novém světovém řádu a jak se začala vyvíjet její zahraniční politika. V druhé části kapitoly budu analyzovat zahraniční politiku a mezinárodní vztahy Korejské republiky. Do toho zahrnu aktivitu v mezinárodních organizacích, jak se země chová v mezinárodním systému a v regionu, a jaká jsou hlavní témata korejské zahraniční politiky. V kapitole bude obsažena analýza vztahů se zeměmi, které Koreu nejvíce ovlivňují, tedy s USA, Čínou, Japonskem a KLDR.

Čtvrtá, poslední kapitola, je již zaměřena na aplikaci teoretických charakteristik střední mocnosti na praktický případ Jižní Koreje, což mi pomůže potvrdit nebo vyvrátit mojí výzkumnou otázku. Navazovat zde budu na předchozí kapitolu analyzující korejskou zahraniční politiku.

V závěru shrnu nejdůležitější východiska mé práce a pokusím se o nastínění prognózy možného budoucího vývoje Korejské republiky v neustále dynamicky se vyvíjejícím mezinárodním systému. Také zde potvrdím či vyvrátím výzkumnou otázku.

Téma práce jsem si vybrala proto, že středním a novým středním mocnostem není v České republice věnována velká pozornost, naproti tomu v zahraničí je téma probádané poměrně uspokojivě. Důvod, proč jsem se rozhodla soustředit na Jižní Koreu, pramení z toho, že se jedná o vyspělou zemi, která má světu co nabídnout. Je aktivní v mnoha organizacích a také vzrostl její význam v regionu. Pracovat budu zejména se zahraničními zdroji, jelikož v českém prostředí není tomuto tématu věnována přílišná pozornost. Hlavními zdroji práce budou odborné cizojazyčné články a internetové zdroje, a to proto, že se jedná o aktuální téma a knižních zdrojů není mnoho. Mezi stěžejní odborné zdroje patří Adam Chapnick a odborný článek *The Middle Power*, Sook-Jong Lee s odborným článkem *South Korea as New Middle Power Seeking Complex Diplomacy* a dále Eduard Jordaan a článek *The Concept of a Middle Power in International Relations*.

2. Teoretický rámec

V první kapitole této práce operuji s několika základními pojmy, které vymezím pro větší přehlednost textu. Jedná se zejména o pojem mocnost, který je pro celou práci stěžejním. Mezinárodní komunita je státocentrická a proto se předpokládá, že mocností je stát, kterým se rozumí geograficky vymezená entita (Chapnick 1999: 73). Operuji i s pojmem velmoc. Za typické vlastnosti pro velmoc se považují vyvinuté technologie, vysoká úroveň ekonomie, vědy a vojenství, a také schopnost země jednat globálně. Aby země mohla být definována jako velmoc, tak podle tradičního pojetí se měla aktivně podílet na tvorbě světového řádu v minulosti, a v současnosti dokáže prosazovat vnitřní a zahraniční politiku jako národní zájem (Shakleina 2013: 178).

Dále používám termíny soft power, hard power a smart power. *Power* v tomto smyslu znamená schopnost změnit chování ostatních aktérů tak, aby stát získal, co chce. Zdroje soft power mohou být tři: kultura, politické hodnoty a zahraniční politika. Soft power je schopnost aktéra měnit preference dalšího aktéra, který tak činí zcela dobrovolně. Soft power se tak může stát morálním příkladem, který bude ostatní státy přitahovat, a který budou chtít následovat (Nye 2006; Hynek – Waisová 2006: 31). Hard power znamená, že stát využije k dosažení svých cílů donucení, použití vojenské síly, případně může být použit ekonomický nátlak. Smart power pak kombinuje nástroje používané hard power i soft power (Nye 2009). Zmiňuji se také o peacekeepingu, což je snaha o mírové řešení konfliktů a udržení míru (United Nations 2015).

2.1. Regionální mocnost

V roce 1999 Samuel Huntington předpovídal, že globální systém si bude muset projít ještě jedním nebo dvěma unipolárními dekadami, než naplno vstoupí do multipolárního 21. století (Huntington: 35–49, 1999). Světová finanční krize v roce 2008 odstartovala změnu v tom, že vzrostl tlak na větší přerozdělování moci a na postupnou reorganizaci světového řádu. Pro nově nastupující mocnosti je to příležitost pro získání většího vlivu a pro snadnější prosazení svých zájmů. Nově vznikající způsob globálních vládních struktur má tendenci reflektovat politicko-ekonomickou váhu těchto stoupajících mocností stejně jako to, že

reprezentují rozdílné světové regiony ve stávajících více či méně formalizovaných mezinárodních institucích (Goh 2007/2008: 113–157). Za regionální mocnosti jsou označovány rozdílné země jako Indie, Čína, Brazílie, Egypt nebo Írán. Některé tyto země jsou zároveň označovány za střední mocnosti, nastupující střední mocnosti či dokonce velmoci. Neexistuje jeden obecný nástroj na identifikování a srovnávání regionálních mocností uznávaný všemi autory, a také diferenciací regionálních mocností od velkých a středních mocností. Hlavním důvodem, proč tomu tak je, jsou rozdílné výklady pojmů „region“ a „mocnost“ v mezinárodních vztazích (Nolte 2010: 883). Geopolitický přístup definuje region ve vztahu k okolnímu prostředí. Region může být také determinován svými geografickými hranicemi a interakcemi s mezinárodním systémem (Prys 2012: 17, 16).

Přesně definovat regionální mocnost je komplikované a rozlišení mezi regionální a střední mocností není vždy jednoznačné. Stejně jako střední mocnosti, tak mnoho regionálních mocností je nakloněno multilaterálním dohodám a spolupráci v mezinárodní sféře, a artikuluje zájmy mezinárodních či regionálních institucí. Klasifikace regionální mocnosti souvisí s mocenskými zdroji (soft power, hard power či smart power), ale také s vnímáním nastavení globální a regionální hierarchie. I přes problém jednoznačné definice lze regionální mocnost definovat jako stát, který artikuluje právo na vedoucí pozici v regionu a který je geograficky, ekonomicky a politicko-ideologicky vymezen. Je to stát disponující materiálními, politickými a ideologickými kapacitami, a má velký vliv v regionálních záležitostech. Jsou to země s početnou populací, velkou armádou a silnou ekonomikou (Nolte 2010: 891–893).

Za regionální mocnosti lze označit takové státy, které zdůrazňují svou převahu a důležitost v geograficky vymezeném prostoru a projevují se zejména v regionální spolupráci a v organizacích. Regionální organizace pak mohou sloužit k projektování moci regionální mocnosti ve světových záležitostech, ale na druhou stranu mohou ostatní členské státy vliv regionální mocnosti v mezinárodních záležitostech i omezit (Flemes 2007: 7). Země tradičně označovány za regionální mocnosti jako Brazílie, Indie a Čína, mohou významně přispívat k vytvoření nebo k dekonstrukci regionálního řádu. Podobně tyto státy

mohou ovlivnit mezinárodní mír a stabilitu. Některé z regionálních mocností se snaží o rozšíření svého vlivu globálně, což se daří například Indii (Prys 2012: 9). Předpokladem pro regionální vedení je to, že stát aspirující na regionální mocnost poukazuje na svůj nárok na vedení v regionu. Také to zahrnuje ochotu převzít roli stabilizujícího aktéra v regionálních bezpečnostních záležitostech, a stát se zemí určující pravidla v regionálním hospodářství.

Pro odlišení regionálních mocností mezi sebou mohou být použity zdroje, od kterých odvozuje regionální mocnost svou moc. Takové zdroje jsou dva, a sice materiální a ideové. Co se týče materiálních zdrojů, tak síla země je odvozována nejčastěji od vojenské síly. Vojenská síla je založena na skryté síle země a je složena z ekonomických a demografických zdrojů. V širším pojetí se do materiálních zdrojů řadí také technologie, infrastruktura, geografie či zemědělství. Ideové zdroje mají několik pojetí a lze mezi ně zařadit koncept autority, kulturu, hodnoty a normy společnosti. Ideové zdroje jsou tvořeny politickými a společenskými hodnotami. Vhodné nástroje zahraniční politiky se nemusí navzájem vylučovat, ale mohou se společně doplňovat (Flemes 2009: 136–138).

Regionální mocnosti jsou ovlivňovány strukturou daného regionálního bezpečnostního celku. Jejich síla může být značná, ale jsou omezeny pouze na svůj region. Velmoci tak s nimi příliš nepočítají (Nolte 2010: 7). Regionální mocnosti tedy mohou být stejně mocensky „vybaveny“ jako střední mocnosti, ale svůj vliv, na rozdíl od nich, soustředí hlavně na svůj region.

V odborné literatuře se objevuje i pojem regionální velmoc. Regionální velmoc se soustředí na omezený region, kde je hegemonelem, a kde může jednat podle své vůle. Regionální velmoci jsou potenciálními kandidáty na to stát se středními mocnostmi v mezinárodním systému, ale od střední mocnosti se stále liší tím, že se soustředí hlavně na svůj region (Wight 1978: 63). Stát označovaný jako regionální velmoc vykazuje několik znaků. Je to stát, který je geografickou součástí vymezeného regionu. Tento stát musí být schopný postavit se proti koalici jiných států v regionu, je vlivný v regionálních záležitostech a na rozdíl od střední mocnosti by tento stát mohl být velmocí i v mezinárodním měřítku s přihlédnutím k jeho regionálnímu postavení (Osterud 1992: 12). V každém regionu může být několik silných států, ale jen jeden z nich je regionálním

hegemonem (Ponížilová 2011: 66). Rozdíl mezi regionální mocností a regionální velmocí může být spatřován v tom, že vliv regionální mocnosti může být omezen ostatními státy z daného regionu, kdežto regionální velmoc je schopna těmto státům sama čelit.

Definice regionálních mocností je mnoho a jako regionální mocnosti jsou definované rozličné státy. Každý autor dělí podle svých kritérií regionální mocnosti na několik typů (např. Osterud¹, Flandes², Prys³), a proto může být komplikované se v tématu orientovat. Obecně lze o regionální mocnosti vypovědět, že je to stát, který je součástí určitého regionu, zaměřující se na aktivitu v regionálních organizacích a mezinárodních organizacích, kde artikuluje zájmy své a svého regionu. I v regionu vládne určitá hierarchie, a proto se v něm vyskytují státy slabší a silnější, stejně jako v mezinárodním prostředí.

2.2. Střední mocnost

S konceptem střední mocnosti přišel David Mitrany, který se ve své publikaci zabýval světovou vládou. Do té doby (30. léta 20. století) byly definovány jen dva typy mocností, velmoci a malé státy. Některé malé státy ale začaly sílit a tím pádem už nezapadaly ani do jedné skupiny (Mitrany 1933: 107). Mocnost bývá ztotožňována se státem, který je i nadále vnímán jako hlavní aktér mezinárodních vztahů.

Pojem střední (*middle*) znamená, že stát se distancuje od extrémů. Střední mocnost není mocensky ani velká, ani malá a proto, abychom byli schopni definovat střední mocnost, musíme umět určit extrémy. A jelikož existuje střední mocnost, musí existovat další typy mocností, které se nacházejí na opačných stranách spektra, těmi jsou velmoci a malé státy. Za střední mocnost lze považovat stát, jehož role v mezinárodních záležitostech je definována podle jeho schopností. Za hlavní znaky střední mocnosti lze považovat zájem země o

---

¹Osterud, Oyvind (1992). Regional Great Powers. In Neumann, Iver, *Regional Great Powers in International Politics* (Basingstoke: St. Martin's Press), 1–15.

²Flandes, Daniel (2007). Emerging Middle Powers' Soft Balancing Strategy: State and Perspectives of the IBSA Dialogue Forum. *German Institute of Global and Area Studies*. Srpen 2007 (http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1007692, 20. 12. 2014), 30.

³Prys, Miriam (2012). *Redefining Regional Power in International Relations* (New York: Routledge).

uzavírání multilaterálních dohod nebo vytváření peacekeepingových misí (Chapnick 1999: 73; Hynek – Waisová 2006: 25).

Pojem střední mocnosti není jednotný a existují tři modely přístupů pro jeho studium a analýzu, a sice funkční, behaviorální a hierarchický. První dva přístupy jsou politicky motivovány. Funkční model se pokouší normalizovat status států, jejichž síla je dočasně přehnaná. Behaviorální model charakterizuje chování střední mocnosti jako takové, kdy se už stát sám považuje za střední mocnost. Hierarchická interpretace střední mocnosti se snaží organizovat státy v souladu s jejich mezinárodním postavením. Zatímco funkční a behaviorální modely využívají nálepku střední mocnosti ke zvýšení státní moci, hierarchický model pouze potvrzuje uznávané postavení státu v mezinárodním systému.

1) Funkční model

Funkční model je označován jako první výklad střední mocnosti a byl použit v souvislosti s kanadskou zahraniční politikou v průběhu druhé světové války kanadským diplomatem Hume Wrongem. Na něj pak navázal premiér William King, který tvrdil, že Kanada, jakožto střední mocnost, by měla do světových organizací přinést poznatek, že odpovědnost a síla jdou ruku v ruce. Střední mocnosti jsou tak vlivnými tvůrci mezinárodní politiky, a proto by zasloužily formální uznání. Síla funkčních středních mocností spočívá v jejich relativních politických a ekonomických možnostech a jejich status je limitován časem a okolnostmi. Je to také dáno tím, že síla velkých mocností je stálá, za to vliv střední mocností neustále kolísá. Wrong ve své teorii rozeznává pouze dva typy státu a to velmoci a ostatní státy. V tomto případě ostatní státy, které nejsou velmocí, mohou dosáhnout statusu střední mocnosti. Ale není zde objektivní způsob rozlišení mezi státy, které by se střední mocností stát mohly a států, které na získání statusu nemají nárok. Střední mocnost ztrácí svůj status v případě, že už její schopnost podílet se na mezinárodní problematice klesá. Stát se střední mocností je pro zemi příležitost využít svou současnou sílu k ospravedlnění budoucího vlivu a dává to státům status, díky němuž mezinárodní komunita zapomene na to, že jsou malé (Chapnick 1999: 74–77).

2) Behaviorální model

Dle tohoto modelu by se střední mocnost dala definovat podle tendence státu k řešení mezinárodních problémů, k přijímání kompromisů v mezinárodních sporech. Klíčové je mezinárodní občanství, podle kterého řídí svou diplomacii. Spoléhají hlavně na vlastní morální sílu a diplomacii. Behaviorální model ale není schopen popsat střední mocnost objektivně, protože je příliš zaměřen na charakteristiky jednotlivých států, které zastánci tohoto modelu určili jako střední mocnost (Chapnick 1999: 74–77).

3) Hierarchický model

Hierarchický model je založen na srovnávání pozic různých států, kdy jsou státy hodnoceny na základě svých měřitelných vlastností (např. rozloha, počet obyvatel). Jestli se státy po měření nacházejí ve středním pásu spektra, jsou označeny za střední mocnosti. Zastáncem tohoto konceptu byl David Mitraný, který vytvořil schéma předpokládající možnost změny malého státu na střední mocnost. Státy se snažily normalizovat svůj status střední mocnosti i tím, že se podílely na vzniku Společnosti národů, neměly ale v organizaci žádná speciální práva jako velmoci (např. jako Francie či Velká Británie). Střední mocnosti jsou v tomto pojetí definované jako ne velmoci, ale jako státy v mezinárodním prostředí, které jsou rozdílné od malých mocností. Hierarchický model je více objektivní, než ostatní definice, ale také se potýká s problémy. Hlavním problémem je to, že použitím různých sad kritérií se může dojít k odlišným výsledkům (Chapnick 1999: 74–77; Hynek – Waisová 2006: 26–27).

Země označované za střední mocnosti se začínají projevovat po druhé světové válce, kdy zdůrazňovaly vedlejší vojenské hrozby plynoucí od supervelmocí a požadovaly více pravomocí v Organizaci spojených národů. Střední mocnosti nejsou ani velké, ani malé, ve smyslu mezinárodní síly, a demonstrují sklon na podporu soudržnosti a stability v mezinárodním systému. Za klasickou střední mocnost lze označit, i přes problémy klasifikace, státy jako Kanada, Austrálie či Norsko. Střední mocnost lze rozeznat podle její zahraničně-politického chování a podle pozice ve světovém řádu nebo role a vlivu politiků (Jordaan 2010: 165–166, 171).

Jelikož střední mocnosti nejsou logicky tak silné jako velmoci, je pro ně výhodné spojit své síly dohromady pomocí multilaterální spolupráce a dohod. Spolupráce zemí se odehrává nejčastěji na půdě různých mezinárodních organizací, protože když země se společným zájmem vystupují jednotně v rámci mezinárodní organizace, je jim tím propůjčena větší legitimita, než kdyby jednaly samostatně (Jordaan 2010: 169). Střední mocnosti proto podporují mezinárodní organizace, které mimo jiné pomáhají vytvářet stabilní a organizované prostředí, protože v tomto prostředí pak spíše prosadí své zájmy. Zároveň se ale nesnaží v mezinárodním systému prosadit svůj vlastní model ideálního řádu. Tyto státy jsou v mezinárodních organizacích aktivní a podporují činnosti, které vedou k bezpečnějšímu a stabilnějšímu světovému řádu. Angažují se hlavně v environmentální oblasti, v oblasti lidských práv, justice a další. Tato témata střední mocnosti často předkládají k projednávání v mezinárodních organizacích. Prosazování takových témat úzce souvisí s angažováním středních mocností v poskytování zahraniční pomoci a vytváření zahraničních misí. Tato činnost je svázána s postavením střední mocnosti jako státu podporujícího hodnoty humanismu, ekonomickou spravedlnost a rovnost. Štědrá podpora a posílání pomoci do dalších zemí je též možné vyložit jako jeden z příkladů mezinárodního občanství⁴. Místo vojenské síly střední mocnosti využívají ekonomickou sílu, formují diplomatické koalice, uzavírají mezi sebou partnerství, které je sbližuje a usnadňuje komunikaci. Tyto státy využívají instituce globálního vládnutí k vytvoření nových koalic a k prosazení společných zájmů. Střední mocnosti obvykle hrají roli mediátora a při řešení situace v jiných státech, kdy nabídnou např. diplomatické služby. Snaží se co nejrychleji ukončit konflikt či krizi v určitém státě nebo regionu, a přispět k návratu k normálnímu fungování (Flemes 2007: 8–9; Jordaan 2010: 174).

Nárůst důležitosti role středních mocností byl doprovázen globalizací, která zvyšuje kooperaci mezi jednotlivými státy a vede k vyřešení problémů. Mezinárodní problémy se staly více komplexními a díky globalizaci dosáhly takových rozměrů, že jen několik mocností je nemůže vyřešit. Díky tomu se multilaterální dohody skrze různé organizace a instituce staly nezbytnými (Lee

---

⁴ Globální (mezinárodní) občanství předpokládá, že je zde vznikající světová komunita, se kterou je možné se identifikovat, a tato komunita disponuje vznikajícím souborem hodnot a postupů. Globální občan pak sdílí pocit sounáležitosti se světovou komunitou (Israel 2013).

2012: 5–6). Důležitou vlastností, která umožňuje střední mocnosti převzít vedení, je kreativita. Střední mocnosti se nemohou chovat kreativně ke každému tématu, ale rychlá a přemýšlivá diplomatická akce může kompenzovat nedostatky v oblasti hard power. Intelektuální vedení pomocí síly myšlenek zcela jistě vede k vytvoření koalice podobně smýšlejících států (Lee 2012: 5).

Cooper rozlišuje tři modely chování středních mocností, a to katalyzátor, zprostředkovatel a manažer. Země s označením „katalyzátor“ je zdrojem energie, díky které celý proces započne, zároveň pak tato země hledá další následovníky. „Zprostředkovatel“ se soustředí na nastolování agendy a angažuje se v asociačních a koaličních aktivitách. „Manažer“ zdůrazňuje vytváření institucí, organizací a vyvíjení norem a konvencí (Cooper 1993: 25–26).

Se středními mocnostmi je spojována tzv. diplomacie funkčních nik (*niche diplomacy*), která původně byla nástrojem kanadské zahraniční politiky. Základem tohoto způsobu diplomacie je směřování finančních, materiálních a i vědomostních zdrojů do oblastí, které nabízejí nejlepší návratnost těchto investic, tedy že se země zaměří na jeden hlavní problém. Diplomacie funkčních nik je takové chování středních mocností, kdy skrze své nápady a pozitivní mezinárodní dojem mohou ovlivnit mezinárodní témata, a to bez ohledu na jejich velikost či vojenskou sílu (Hynek – Waisová 2006: 29; Caballero-Anthony – Hangzo 2013). Jako příklad diplomacie funkčních nik může posloužit kanadská podpora konceptu lidské bezpečnosti, díky které se o tomto konceptu začalo více diskutovat. Kanada následně přijala nový přístup známý jako nový multilateralismus. Ten je od klasického multilateralismu odlišný v tom, že jednání se uskutečňují mimo formální institucionální rámec (Dubey 2014).

Jelikož střední mocnosti často hrají roli mediátora, vytvořil se díky tomu zcela nový fenomén politiky budování mostů (*bridge building policy*). I tento způsob zahraniční politiky má svůj původ v kanadské diplomacii. V některých případech mediace středních mocností přesvědčila proti sobě stojící strany k tomu, aby spolu začaly jednat. Toto gesto politiky budování mostů může donutit obě strany k větší snaze vedoucí ke smíření (Lee 2015: 7).

2.3. Nová střední mocnost

Definice nové střední mocnosti není jednoznačně definovaná a v mnoha oblastech si je podobná s regionální i střední mocností, takže se při vymezování toho, co to vlastně nová střední mocnost je, nevyhneme srovnání s dalšími typy mocností.

Význam postavení nových středních mocností se začal zvyšovat po konci studené války, kdy již nebyl kladen největší důraz na vojenskou spolupráci, ale začaly se více prosazovat ekonomické zájmy. Tradiční střední mocnosti jsou bohaté, stabilní, egalitární, sociálně demokratické a nejsou ovlivněné náboženstvím. Naopak vznikající nové střední mocnosti jsou semiperiferní⁵, neegalitární a nedávno vzniklé demokracie, které demonstrují spíše regionální vliv a vlastní regionální organizace. Společnosti nastupujících středních mocností se projevují nerovnou distribucí bohatství, materiální nerovnost jde často napříč etnickými štěpeními. Tyto země volí reformní a radikální globální změnu a ukazují silnou regionální orientaci. Formující se střední mocnosti jsou zastánci větších reforem v globálních ekonomických pravidlech a strukturách. Sice tyto státy vytvářejí regionální organizace, ale dávají důraz na vytvoření identit odlišných od slabých států v jejich regionu. Jako nové střední mocnosti bývají označovány země Argentina, Brazílie nebo Turecko (Jordaan 2010: 165, 175).

Zatímco klasické střední mocnosti jsou především definované svou rolí v mezinárodních vztazích, nové střední mocnosti jsou hlavně regionálními mocnostmi (nebo regionálními lídry) a až poté středními mocnostmi, s přihlédnutím k jejich zdrojům moci v mezinárodním měřítku (Nolte 2010: 890). Tradiční střední mocnosti jsou jádrem světové ekonomiky, naproti tomu nastupující střední mocnosti jsou spíše na periferii a většinou dominují pouze ve svém regionu. Také jsou často iniciátory a vůdčími státy při vytváření regionálních struktur (Jordaan 2010: 172–173). Nové střední mocnosti jsou svojí orientací spíše „reformisté“ a klasické střední mocnosti mohou být považovány za „usmiřovatele“. Střední mocnost navrhuje zklidnění a omezení potenciálních hrozeb pro světový řád, také mají méně radikální agendu, než střední mocnosti nastupující (Jordaan 2010: 176). Oba typy středních mocností v souladu se svojí

---

⁵ Semiperiferie stojí mezi centrem a periferií. Je to rozvinutější oblast periferie, ale nedosahuje charakteristik a schopností centra (Waisová 2009 cit. dle Smolík 2014: 97).

rolí střední mocnosti umožňují svými legitimizujícími a stabilizujícími akcemi k hladšímu fungování světového řádu. Při tom jsou často podporovány světovou mocností. I když mají tradiční a nastupující střední mocnosti mnoho společného, liší se. Po konci studené války se vytvořil prostor pro dříve ne tolik významné státy, které přinesly nová témata do mezinárodního dialogu, např. ekonomickou rovnost a spravedlnost (Jordaan 2010: 178).

Nové střední mocnosti hrají roli regionálního peacekeepera a jejich důležitým úkolem je udržet své okolí v pořádku s podporou velkých mocností. Od těchto zemí se očekává, že budou disponovat „morálním statutem“. Mají vytvářet tlak ve specifických případech, kde vliv velmocí nemá takovou šanci na vyřešení konkrétního problému. Nastupující střední mocnost by měla demonstrovat svou ochotu a kapacitu na převzetí role regionálního lídra a stabilizujícího aktéra. Také by měla být akceptována jako vůdčí stát zodpovídající za bezpečnost v regionu svými sousedy a členy bezpečnostního systému, ve kterém působí. Podpora okolních států je nezbytná podmínka, ale nastupující střední mocnost musí být zároveň podpořena velkými mocnostmi (Schoeman 2000).

Zdá se, že nové střední mocnosti mají dvojitou roli. Na jednu stranu mají roli specifickou díky své ekonomice, vojenské síle a geopolitickému významu, a jsou podporovány velmocemi. Na druhou stranu mají disponovat morálním statutem. Některé nové střední mocnosti ale usilují o větší roli v globálním systému. Toho chtějí dosáhnout aktivitou v mezinárodních organizacích a multilaterálními dohodami, což se podobá klasické střední mocnosti (Schoeman 2000).

Nastupující střední mocnosti opírají své požadavky v mezinárodních institucích o diskurs globální spravedlnosti a o demokratický multilateralismus. Objevují se ale i kritické názory, podle nichž chování v zahraniční politice ukazuje tendence k využívání multilaterálních institucí k podporování svých vlastních cílů. Tyto mocnosti se mohou chovat neočekávaně sobecky. Lze to vysvětlit tak, že převažujícím cílem zahraniční politiky je ekonomický růst, protože na rozdíl od klasických středních mocností se musejí ty nastupující stále vypořádávat s trvalou chudobou a s velkou příjmovou nerovností ve společnosti. Nové střední mocnosti jsou často lídři v rozvíjejících se regionech, které nemají dostatečné zastoupení. To může ovlivnit postavení ke globálním mocnostem (Flemes 2007: 24).

3. Historický vývoj země od konce druhé světové války do rozpadu bipolárního systému

Korejský poloostrov byl vždy považován za strategické území, o které soupeřily země jako Japonsko, Sovětský svaz, Čína či později USA. Tito aktéři také formovali historii celé Koreje a ovlivňují i její dnešní vývoj. Korea si prošla mnoha obdobími s různými formami vlád, kterým se budu v této kapitole věnovat.

3.1. Období po konci druhé světové války a Korejská válka

Již od počátku 20. let 20. století existovaly v Koreji dvě základní politické orientace. Pravice byla tvořena majetnými a vzdělanými Korejci, kteří byli proti radikálním změnám, jako např. pozemkové reformě. Na levé straně spektra stála rozrůzněná skupina občanů, od studentů po dělníky, kteří se kvůli koloniální zkušenosti začali o politiku více zajímat. Často to byli členové komunistické strany či s komunismem sympatizovali, protože tato ideologie odporovala japonské nadvládě a obhajovala spravedlnost pro chudé a utlačované. Jejich hlavním cílem bylo odstranění kolaborantů a nově přerozdělit majetek a pozemky. Válečná mobilizace v letech 1938–1945 vyostřila rozdíly mezi oběma skupinami, a ke konci druhé světové války se v Koreji vytvořila ideologicky rozdělená společnost, kterou držel pohromadě jen koloniální stát. Ještě před koncem války se iniciativy chopil Jo Un-hjong, který po dohodě s Japonskem sestavil Přípravný výbor pro utvoření Korejského státu. Výbor se brzy přeměnil na novou nacionalistickou vládu, která vytvářela tzv. lidové výbory ve všech provinciích země, a 6. září 1945 shromáždění svolané výborem oznámilo vytvoření Korejské lidové republiky (KLR). Zajímavé je, že i když vláda byla jednoznačně levicová, tak byl ponechán i určitý prostor pro pravici (Eckert 2001: 236–240).

První debaty o poválečném uspořádání Koreje se vedly již na konferenci v Káhiře v roce 1943. Jednání se účastnili Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt a Čankajšek. Ti rozhodli o odebrání všech území, které Japonsko před válkou a během války zabralo a okupovalo, což zahrnovalo i Koreu. Ta se měla stát svobodnou a nezávislou zemí, ale nebylo určeno, do jaké sféry vlivu bude

Korea spadat (Vlnas 2007). Pro Sovětský svaz byla Korea zajímavým a hlavně strategickým územím. Zato USA o Koreu nejevily větší zájem právě až do konce druhé světové války, kdy již bylo zřetelné, že se stanou novou velmocí ve východní Asii. USA se také začaly obávat ruské kontroly korejského poloostrova. Jelikož USA potřebovaly ke konci války vojenskou podporu SSSR, tak si Sovětský svaz vymohl následnou kontrolu nad Mandžuskem a Koreou. Po svržení atomových bomb na Japonsko Spojené státy již nepotřebovaly sovětskou pomoc, a proto navrhly SSSR kompromis – rozdělení Koreje demarkační čarou podle 38. rovnoběžky. Sovětský svaz se pak v Koreji nadále angažoval, a pod jeho dohledem proběhlo několik reforem. Naopak USA odmítly uznat KLR včetně tamní vlády, místo toho byla sestavena vojenská správa podpořená USA. Tato správa trvala v letech 1945–1948 (Eckert 2001: 240–244).

Toho roku v květnu se měly také konat první svobodné volby do Národního shromáždění. SSSR ale do své sféry vlivu nevpustil komisi na dohlížení průběhu voleb zaštitěnou Organizací spojených národů. Volby se i tak uskutečnily a následně byla Národním shromážděním přijata ústava, která v zemi zakotvila prezidentský systém a prvním prezidentem se stal Rhee Syngman⁶. Korejská republika byla vyhlášena 15. srpna 1948. Korejská lidově demokratická republika vznikla nedlouho poté, a sice 9. září 1948 (Vlnas 2007).

Konflikty mezi zeměmi korejského poloostrova byly již od vzniku dvou samostatných republik a vyvrcholily korejskou válkou. Ta vypukla 25. června 1950, kdy severokorejská armáda překročila společnou hranici. Ihned po této agresi se uskutečnilo mimořádné zasedání Rady bezpečnosti OSN a byla přijata rezoluce obviňující Severní Koreu z porušení míru a Severokorejci byli vyzváni k okamžitému zastavení útoku. To bylo ignorováno, a proto Rada bezpečnosti rozhodla o ozbrojené pomoci napadané zemi. Vojska OSN byla tvořena vojáky z 16 zemí, ale největší počet vojáků koaliční armády tvořili Američané. V první fázi války měli Severokorejci převahu a dobyli téměř celý poloostrov. V září 1950 ale spojenecké jednotky podnikly protiútok a dotlačily severokorejská vojska zpět za 38. rovnoběžku, pak pokračovala dále až do Pchjongjangu. Měsíc poté vstoupili do války Číňané, což způsobilo další obrat ve válce. Ti dobyli zpět hlavní severokorejské město a postupovali na jih. Spojenecké jednotky se ale na

---

⁶ Také překládán jako I Sung-man nebo Li Syn-man.

počátku roku 1951 zmožly na další protiútok a zatlačily nepřátelská vojska zpět na 38. rovnoběžku. V Koreji začala poziční válka a na mezinárodním poli začala usilovná diplomatická aktivita s cílem vyjednat mír. Po zvolení Dwighta D. Eisenhowera v roce 1952 za amerického prezidenta se mírová jednání urychlila a v červenci 1953 byl podepsán dokument o příměří (Poledne 2004: 6–17). Válka měla na svědomí několik milionů mrtvých a také zanesla pochybnosti a nejistotu do vzájemných vztahů. To ovlivňuje vývoj obou zemí dodnes.

3.2. Období autoritářských vlád

Zvolením Rhee Syngmana začíná období první republiky, trvající až do roku 1960. Již na počátku 50. let začal demokraticky zvolený Rhee Syngman ve svých rukou kumulovat více pravomocí a začal režim přetvářet na autoritativní. Rhee zahájil rozsáhlou protikomunistickou kampaň, která měla za následek tisíce životů. Svou násilnou politikou prosazoval ústavní změny, které mu měly zajistit co nejdelší vládnutí. Díky nim zůstal u moci téměř 12 let. Prezident založil v roce 1951 vlastní stranu (Liberální strana) hájící a prosazující jeho zájmy v Národním shromáždění. V roce 1954 získala Liberální strana ve volbách většinu a Rhee s přehledem ovládl celý politický systém, protože mimo jiné prezident ovládal jak vládní byrokracii, tak státní policii. Režim byl svržen až Dubnovým povstáním v roce 1960, kdy korejská společnost odmítla očividné předvolební machinace a podvody (Eckert 2001: 253–254; Kim 2004).

Tak začíná krátké období demokratické prozatímní vlády. V tomto roce byla ihned zrušena cenzura tisku a politických aktivit. Prozatímní vláda navrhla novou ústavu zakotvující dvoukomorový parlament a byl zachován úřad prezidenta. Přijetím nové ústavy vznikla v roce 1960 druhá korejská republika. V červenci téhož roku se konaly volby, které vyhrála Demokratická strana. Tento stav ale netrval dlouho, protože v květnu 1961 proběhl vojenský puč. Pád vlády byl důsledkem slabosti Demokratické strany a vnitřních tenzí, které v ní panovaly, a také narůstající silou jihokorejské armády. K moci se dostala militantní vláda vedená mladými důstojníky, kteří již zcela odmítali liberální demokracii (Kim 2004).

Do čela státu se postavil vůdce armády Park Chung-hee⁷. Vojenská vláda trvala od května 1961 do prosince 1963. Bylo rozpuštěno Národní shromáždění, místo něj začala existovat Nejvyšší rada pro přestavbu státu, a všechny politické aktivity byly zakázané. Vojenská junta prováděla čistky proti nepřítelům státu. Páteří režimu se stala nově založená Korejská národní bezpečnostní agentura (KCIA) a také Demokratická republikánská strana. KCIA měla přímou americkou podporu a proto se rychle rozrostla. Naznačený vývoj ale narazil na odpor administrativy prezidenta Johna F. Kennedyho, který chtěl jinak omezit přísun peněz do Korejské republiky. Park v návaznosti na to po dvou letech odvolal stanné právo a schválil referendum na přijetí nové ústavy pro třetí republiku. Ta oslabilo pozici Národního shromáždění, které se stalo znovu jednokomorovým a bylo podřízeno Nejvyšší radě pro přestavbu státu. Prezident byl volen přímo a byl jím zvolen v roce 1963 právě Park Chung-hee (Vlnas 2007).

Třetí republika se datuje od prosince 1963 do listopadu 1972. V této době byla podepsána normalizační smlouva s Japonskem, a to i přes velké protesty veřejnosti. Japonsko pak nahradilo USA a stalo se nejdůležitějším jihokorejským obchodním partnerem. Období od roku 1965 do roku 1971 bylo ve znamení velkého ekonomického růstu a relativně stabilní. Zvýšená životní úroveň zajistila Parkovi popularitu u voličů, a proto znovu zvítězil ve volbách v roce 1967. V této době se začíná sjednocovat opozice a dvě frakce staré Demokratické strany se znovu spojily a vytvořily silnější Novou demokratickou stranu. Ta se opírala o podporu zejména ve městech (Vlnas 2007).

V roce 1972 Park vyhlásil stanné právo, přestala platit ústava, Národní shromáždění a politické strany byly rozpuštěny. Byla schválena nová ústava v referendu téhož roku, která transformovala prezidentský systém v diktaturu. Prezident získal obrovskou moc a byl volen nepřímo jím podřízeným orgánem Národní radou pro sjednocení. Stejně jako Rhee Syngman měl i Park Chung-hee na své straně policii, byrokratický aparát a armádu. Naproti tomu byla Parkova vláda spojena s ekonomickým růstem a za jeho vlády vznikla střední třída podnikatelů, intelektuálů atd., kteří režim nemuseli přímo podporovat, ale díky lepší životní úrovni ho alespoň tolerovali. I přesto se v této době objevuje

---

⁷ Také Pak Čong-hui.

protivládní hnutí a narůstá nespokojenost ve společnosti. Na Parka byl v roce 1979 uskutečněn atentát a úřadujícím prezidentem se stal Čchö Kju-ha. Již před smrtí prezidenta se ale systém začal potýkat s politickou a ekonomickou krizí (Eckert 2001: 264–266, 268–269).

Nový prezident sice dočasně ponechal starou ústavu, ale oproti svému předchůdci se choval liberálněji. Období klidu ale netrvalo dlouho. Proběhl puč a k moci se dostala vojenská junta vedená Chun Doo-hwanem⁸. Proti jeho vládě se vzbouřili občané, což vyvrcholilo mnoha krvavými konflikty. V roce 1980 byla v referendu za stanného práva přijata nová ústava a v roce 1981 byl oficiálně zvolen prezidentem, čímž začíná období páté republiky. S Parkovým režimem měl společné to, že podporoval ekonomický rozvoj na úkor toho politického. Postupně byl ale Chun donucen ke zrušení zákazu politických aktivit a také zdůraznil úmysl předat svou funkci novému nástupci po uplynutí sedmiletého mandátu. Tím, a dalšími menšími změnami, chtěl Chun pro svůj systém získat legitimitu, což ale nedopadlo úspěšně. V návaznosti na ekonomický růst začali korejští občané toužit také po větší politické svobodě a spravedlnosti, které Chunův režim nenabízel. Rozšířily se i protiamerické nálady, které byly ovlivněny názorem, že USA souhlasily s násilnými událostmi vedenými Chunovým režimem (Kim 2004; Eckert 2001: 272, 276, 278; Saxer 2013: 182).

Druhá polovina 70. let byla ve znamení silných demonstrací, na které prezident nakonec reagoval přijetím reformních bodů, zahrnujících dodržování lidských práv, zrušení cenzury a další. Tyto body navrhl Roh Tae Woo⁹. Postupná liberalizace začala v 80. letech a otevřela prostor pro skupiny ve společnosti, aby se organizovaly proti režimu. To zvýšilo násilné konfrontace mezi státem a občanskou společností. V boji proti režimu při sobě stály společenské skupiny a opoziční strany, ale demokratizace vedla k tomu, že se opozice proti režimu rozštěpila. Roh Tae Woo se stal podle nově přijaté ústavy novým prezidentem v roce 1988. Tím začala éra šesté republiky, která trvá do současnosti. Po poučení z minulosti byly pravomoci prezidenta výrazně omezeny (Kim 2004; Eckert 2001: 272–278; Saxer 2013: 182). Systém začal za vlády Roh Tae Woo

---

⁸ Také Čon tu-hwan.

⁹ Také Ro Tche-u.

fungovat liberálněji a svobodněji, zejména v souladu s ústavou, čímž se nastartoval přechod země k demokracii.

3.3. Přechod k demokracii

Demokratizace započatá v roce 1987 nepřinesla okamžité ukončení politiky ovlivňované silnou pozicí armády ve společnosti. Sám prezident Roh Tae-woo byl dříve armádním důstojníkem, i když svobodněji a liberálněji smýšlejícím než jeho předchůdci (Moon – Rhyu 2011: 254). Během třiceti let vojenské vlády se korejská ekonomika a společnost transformovala a společenské třídy se staly lépe organizované. Idea demokracie začala ve společnosti posilovat a společnost také zatoužila po větší politické participaci. I když Korejci vkládali do politických změn na konci 80. let velké naděje, ne všechny se vyplnily.

I nadále měla v zemi velkou moc armáda a to i v politice, bývalí důstojníci korejské armády i nadále dominovali v klíčových oblastech politiky a společnosti. V politice se uplatňovaly demokratické principy, kde volby a názor společnosti byly významné. Režim byl jakousi kombinací civilně-demokratického a vojenského režimu (Kim 2004). Změna nastala v tom, že civilní sektor na rozdíl od vojenského posílil, a politická moc už tak neměla být opřena pouze o vojenskou sílu.

Administrativa prezidenta Roh Tae Woo byla transičním obdobím mezi érou rychlého ekonomického růstu a autoritářskou politikou, a mezi novou dobou liberalizace a demokratizace (Kihl 2005: 12). Politický systém se na počátku 90. let dostal do fáze limitované demokracie. Politika měla demokratické tendence s omezením pro participaci rozdílných zájmů v politickém procesu. Důležité ale bylo, aby stát měl efektivní politické vedení, které by podporovalo vývoj rodících se politických struktur a také usilovalo o demokratické změny vedoucí ke spravedlivé sociální reformě (Kim 2004).

V roce 1993 byl novým prezidentem zvolen Kim Young-Sam, který byl prvním civilním prezidentem od 60. let. Jeho hlavním úkolem bylo dokončit demokratické reformy a proces konsolidace demokracie. Důležité v této době bylo, aby se korejská ekonomika přizpůsobila globalizaci a aby byla konkurenceschopná. Prezident Kim uskutečnil demokratické reformy zahrnující

lokální autonomii či změnu volebního systému. Až za prezidenta Kim Young-sama byla institucionalizovaná civilní kontrola nad armádou, a také svou vládu označil za civilní, čímž ji definitivně odstříhнул od vlivu armády. Zároveň provedl v armádě několik změn, zejména pak chtěl vojáky a důstojníky co nejvíce vzdělat. A i když prezident pokračoval v demokratizaci, systém se za jeho vlády úplně demokratickým nestal, a to hlavně kvůli setrvačně fungujícímu starému byrokratickému systému a nově vznikajícímu chaosu. I tak rok 1993 byl pro Koreu mimořádně významný, a to jak z ekonomického, tak politického hlediska. Zatímco ekonomický zázrak umožnil Koreji získat výraznější pozici v regionu, ten demokratický umožnil globální prominenci. Tomu také dopomohlo přijetí země do OECD (Kihl 2005: 11, 13; Moon – Rhyu 2011: 254, 265).

Přechod Koreje k demokracii byl odlišný, než u ostatních zemí, protože jednání a pakty mezi politickými elitami nebyly hlavními determinanty demokratizace. Byly to skupiny organizované občanskou společností, které iniciovaly celý proces demokratizace formováním demokratické aliance (Kim 2000: 5). Díky větší spravedlnosti v politickém soutěžení, rozšíření občanských svobody a rozšíření civilní kontroly nad armádou, zakončila Jižní Korea přechod od autoritářské vlády k demokracii, a nyní je novou vůdčí demokracií v Asii (Kim 2000: 2).

S přechodem k demokracii skončil i starý způsob korejské zahraniční politiky a začal se prosazovat obraz Koreje jako sebevědomé a hrdé země. Demokratizace také posunula Koreu v mezinárodních vztazích, a demokraticky zvolená vláda začala prosazovat korejské zájmy prostřednictvím nekonfrontační politiky (De Ceuster 2005: 70). V roce 1988 začal tehdejší prezident Roh Tae-woo s otevřenější politikou vůči Severní Koreji, což se mj. projevovalo tím, že se snažil s KLDK pěstovat bližší vztahy. Dále chtěl zlepšit vztahy s jinými komunistickými státy (hlavně Čínou a Sovětským svazem) pomocí uplatnění tzv. nordpolitik. Tato politika byla původně projevem jihokorejské demokratizující se politiky, která měla bojovat proti severokorejskému tlaku na bojkot jihokorejských olympijských her v roce 1988. Severní Korea v té době chtěla, aby její spojenci olympijské hry také bojkotovali, a Jižní Korea na tyto země

chtěla zapůsobit diplomaticky a ekonomicky, aby tak nečinily (Macdonald – Clark 1996: 285).

Olympijské hry v Koreji měly úspěch a země díky nim začala působit jako sebevědomá a živá země, a přesvědčila Sovětský svaz a Čínu o svém ekonomickém vlivu. Díky principu nordpolitik začala Jižní Korea navazovat vztahy s těmito dvěma zeměmi, které byly spíše severokorejskými spojenci. V roce 1989 první korejský zástupce navštívil SSSR, což by za předchozího režimu, který byl silně antikomunistický, nebylo možné. Jižní Korea začala také navazovat diplomatické styky s východní Evropou (Chung 2002: 12). Během volebního období prezidenta Roh Tae-woo ale hlavním objektem zájmu korejské nordpolitik byla Čína. Zlepšení zejména ekonomických vztahů s Čínou mělo pomoci rozvinout západní pobřeží Koreje, které bylo Číně nejbližší, východní pobřeží bylo vyvinutější díky vztahům s Japonskem. Začal se zvyšovat objem obchodu mezi oběma zeměmi a diplomatické vztahy byly mezi nimi ustaveny v roce 1992 (Chung 2002: 13, 14). Prezident Roh se snažil obnovit vztahy se Severní Koreou, když už navázal diplomatické styky s jejími hlavními spojenci. S KLR byla v roce 1991 uzavřena Základní dohoda, která měla z korejsko-korejských vztahů odstranit agresi a přinést smíření, součástí byla deklarace o denuklearizaci Korejského poloostrova. Vztahy mezi Korejemi se znovu zhoršily po nástupu Kim Dae Junga, který pozastavil ekonomickou spolupráci, stejně tak jako smlouvu z roku 1991 (The National Committee on North Korea 2015). Prezident Roh se snažil Koreu více ekonomicky rozvíjet a hledat nové obchodní partnery a trhy, na které by mohla země expandovat. Korejský kapitál byl přivítán zejména v Číně a jihovýchodní Asii (Chung 2002: 15). Co se týče aktivity v mezinárodních organizacích, Jižní Korea společně s KLR vstoupily do Organizace spojených národů v roce 1991, více aktivní v mezinárodních organizacích začala Korea být až s nástupem prezidenta Kim Young-sama, např. přístupem do OECD, ASEAN+3 a další.

V následující kapitole naváží na demokratizaci, ale už se budu zabývat tím, jak přímo ovlivnila korejskou politiku a další vývoj.

4. Transformace Jižní Koreje v novou střední mocnost

Politický vývoj v Korejské republice je velmi ovlivněn státy v regionu a to zejména Japonskem a Čínou. Korea i nadále usiluje o větší význam v mezinárodních záležitostech, ale i v regionu, a prosadit se snaží zejména ekonomickým růstem. Aktivně se také podílí na peacekeepingových misích, a právě prostřednictvím těchto aktivit se snaží svůj vliv v regionálních a mezinárodních záležitostech zvýšit (Shim – Flamm 2012: 5). Nové demokratické období umožnilo větší otevření se světu a podílení se na mezinárodních aktivitách, které Jižní Koreji mohou zajistit významnější mocenské postavení. Korea získala nové partnery a neangažuje se již jen v regionálních aktivitách a organizacích, ale i v těch globálních.

Region východní Asie je velmi rozmanitý a rozdíly mezi zeměmi jsou ekonomické, historické i náboženské. Spolupráci v regionu významně ovlivnil konec studené války, kdy se mimo jiné Čína otevřela světové ekonomice, a prostor byl vhodný pro vytvoření regionální mezivládní spolupráce (Ravenhill 2009: 4). Regionalismus se ve východní Asii začíná více rozvíjet až s finanční krizí v letech 1997–1998. V roce 1997 vzniklo uskupení ASEAN+3 (Sdružení národů jihovýchodní Asie), kdy se k organizaci ASEAN přidaly Čína, Japonsko a Jižní Korea. Následně se východní Asie transformovala z regionu s „institucionálním deficitem“ na jeden z nejvíce aktivních v uzavírání regionálně obchodních dohod. Region se už nezaměřuje jen na obchod, ale také na finanční spolupráci, turismus nebo environmentální témata (Ravenhill 2009: 1–2).

Je známo, že region východní Asie si ale vede lépe v ekonomických oblastech, než v těch bezpečnostních. Jižní Korea je aktivní podporovatel ekonomického regionalismu ve východní Asii a začínají se objevovat případy, kdy se regionalismus rozvíjí z bezpečnostních důvodů, protože Severní Korea je neustálou hrozbou (Choi 2009: 50).

4.1. Nová etapa vývoje

Od prvního civilního prezidenta Kim Young-sama se očekávaly rozsáhlé demokratické reformy, ale jeho výchozí pozice nebyla jednoduchá. Systém byl nadále v tranzitivním stavu a situaci komplikovala zhoršující se ekonomická

situace, kdy se zpomalil ekonomický růst, a poklesla míra investic. Navíc rostl tlak ze strany USA na liberalizaci trhu. I přes tyto potíže a tlak opozice zahájil Kim reformy a změny v systému. Jako první se zaměřil na boj s korupcí a na reorganizaci v armádě. Dále se soustředil na rozsáhlé ekonomické změny, které měly zajistit přechod od státní regulace k volné soutěži. Vláda se měla začít zdržovat zásahů do ekonomiky, byl vyhlášen program předpokládající zvýšení vládních investic a privatizaci státem kontrolovaných podniků (Eckert 2001: 312–313).

Kimova administrativa se v zahraniční politice zaměřovala na zvýšení mezinárodního statusu Koreje, a v roce 1994 oznámil zahájení globalizační politiky, která měla korejský národ zvýhodnit (Saxer 2013: 183). Přechodem k demokracii se zahraniční politika Jižní Koreje změnila. Za základy nové diplomacie bylo považováno pět základních elementů, a to globalizace, diverzifikace, multidimensionalita, regionální spolupráce a orientace na budoucnost (Ministry of Foreign Affairs cit. dle Saxer 2013: 183). Korea se tak chtěla odpoutat od vztahů s USA a začala se více zajímat o „svůj“ domovský region. Bylo to také implicitní uznání posunu země ze semiperiferie do centra, což mělo pomoci k získání aktivnější role v mezinárodní politice. Vláda se začala více soustředit na posilování soft power a zvyšování spolupráce v ekonomice, obchodu, životním prostředí a v kultuře (Saxer 2013: 184). Korea byla již od doby svého vzniku, a zejména pak v zástupném konfliktu dvou světových velmocí SSSR a USA – Korejské války, v centru dění, z čehož lze usuzovat, že se nejednalo o periferii. Po celou dobu existence obou republik na Korejském poloostrově se na ně soustředí pozornost kvůli jejich vzájemnému vztahu, který kolísá od vcelku vřelého přístupu až po silné tenze.

Vliv na vývoj země a její politiku ale neměla jen demokratizace. Komplexní vzájemná závislost¹⁰ jako následek globalizace omezila schopnost států usilovat o prosazení svých vlastních politik. U teoretiků globalizace panuje shoda, že proces globalizace ovlivňuje strukturu národní ekonomiky, kultury, politiky, a že rozdíl mezi lokální úrovní a globální se neustále stírají (David Held cit dle Saxer 2013: 180). Zvyšuje se tlak na stát, aby se zapojil spolu se zbytkem světa

---

¹⁰ Teorie komplexní vzájemné závislosti předpokládá vzájemnou ekonomickou provázanost mezi státy a dalšími aktéry mezinárodních vztahů (International Relations Theory 2014).

do mezinárodních organizací, připojení se k mezinárodním dohodám a zapojení se do stále větší provázanosti mezi zeměmi. V korejské politice se také začal více prosazovat názor vzešlý z veřejného mínění. V bezprostřední době po konci druhé světové války nebylo bráno veřejné mínění příliš vážně a mělo minimální dopad na tvorbu politiky. V 60. letech se význam veřejného mínění začal zvyšovat a nyní je bráno jako významný faktor utvářející korejskou politiku (Saxer 2013: 180; Richard Brody cit. dle Saxer 2013: 181).

Za další znaky toho, že Korea se stala opravdu demokratickou zemí, je existence svobodných, rovných a tajných voleb, vícestranický systém, nezávislé soudnictví, svobodný tisk a média, či ochrana individuální svobody a akceptování legálních norem (*rule of law*) (Kim 2000: 204).

Korea během čtyřiceti let prošla signifikantním ekonomickým růstem a stala se jednou z nejmodernějších industrializovaných ekonomik. V roce 1960 byl hrubý domácí produkt (HDP) srovnatelný s nejchudšími zeměmi v Africe a v roce 2004 se stala Korea dvanáctou největší ekonomikou na světě (CIA The World Factbook 2015a). Pro označení asijských zemí s rychlým ekonomickým růstem se ujal název asijských tygří. Toto označení je pro země, které se úspěšně vyvinuly takovým způsobem a tak rychle, jak by předtím nikdo neočekával. Jako asijské tygří jsou označovány země s vysoce rozvinutou a silnou ekonomikou, a to Hong Kong, Singapur, Taiwan a právě Jižní Korea. K jejich nadprůměrnému ekonomickému růstu napomohla rychlá industrializace a zaměření se na export v 60. letech (Shirley 2014).

Jak jsem již psala ve druhé kapitole, Korea začala velmi rychle ekonomicky růst od poloviny 60. let pod vedením Park Chung-hee. Korejská ekonomika je navázaná na tři světově největší ekonomické zóny (ASEAN, Evropská unie a Spojené státy americké), a proto ji můžeme označit za globálního ekonomického aktéra (Shim – Flamm 2012: 5). Díky ekonomickému růstu od 60. let se z Koreje stala vyspělá země, což bylo stvrzeno přijetím do OECD v roce 1996. Země se poměrně rychle vzpamatovala z krize v letech 1997–1998 a HDP začalo znovu růst (Lee 2012: 1).

Během administrativy prezidenta Kim Young-sama začala být Korea více aktivní v regionálních vztazích a dialozích, např. v Regionálním fóru ASEAN, v Kooperačním dialogu severovýchodní Asie (NEACD) nebo v Bezpečnostním

dialogu severovýchodní Asie (NEASD). Důvodem pro navázání větší regionální spolupráce bylo, že Korea se cítila být izolovaná od svých asijských sousedů, a snažila se tak vybudovat bezpečnostní rámec a zároveň podpořit spolupráci v oblasti obchodu a bezpečnosti (Sung-hoon Park – Jeong-yeon Lee cit. dle Vio 2012: 55; Vio 2012: 55).

V roce 1997 byl za prezidenta zvolen Kim Dae-jung. Ten musel čelit zhoršujícím se podmínkám se severním sousedem, hlavně kvůli vývoji jaderných zbraní. Snažil se tak o méně svárlivou zahraniční politiku a snažil se více spolupracovat s KLDŘ, což mělo vést k mírovému urovnání. V té době se objevuje termín „*sunshine policy*“ označující politiku prezidentů Kim Dae-junga a jeho nástupce Roh Moo-hyuna (2003–2008), které se budu věnovat ve čtvrté kapitole (Saxer 2013: 185). Do 21. století vstoupila Korea s dvanáctiletou demokratickou tradicí, která byla podrobena zkoušce ekonomickou krizí a politickými změnami, a nyní ji lze označit za stabilní a konsolidovanou demokracii (Diamond – Kim 2000: 1).

4.2. Korejská zahraniční politika a mezinárodní vztahy

Roku 2003 se prezidentem stal Roh Moo-hyun, který se ve své prezidentské kampani pozitivně vyjádřil k pokračování v politice vůči KLDŘ jako jeho předchůdce, která zahrnuje poskytování pomoci a naplňování sluneční politiky (*sunshine policy* nebo politika slunečního paprsku¹¹) (Kihl 2005: 300). Cílem této politiky bylo budování důvěry, vytváření podmínek pro postupné změny v politickém a ekonomickém systému KLDŘ, které by mohly vést k mírovému sjednocení. Během uplatňování této politiky se zvýšila četnost diplomatických styků mezi zeměmi a uzavřelo se několik ekonomických dohod. Tato politika ale selhala, a to z několika důvodů. Zejména bylo nutné více času na její uznání jak ze strany KLDŘ, tak USA, a také byla potřeba větší podpora korejské společnosti (Moon 2012). Ve vztahu k USA se prezident vyjádřil tak, že stojí o významnější postavení, které by reflektovalo korejskou ekonomickou a politickou vyspělost. Podle něj bylo totiž důležité, aby USA více diskutovaly s Korejskou republikou svou politiku vůči KLDŘ týkající se jaderných zbraní. I nadále by obě země měly zůstat blízkými spojenci (Kihl 2005: 329).

---

¹¹ Díky této politice a přístupu ke KLDŘ získal Kim Dae-jung Nobelovu cenu za mír (Nobel Prize 2015).

Funkční období Roh Moo-hyun je ve znamení odklonění se od USA, což je vykládáno buď jako „dospění“ země a snaha o více nezávislou politiku na USA, nebo jako reflexe demokratizace Koreje a narůstajícího pluralismu a diverzity názorů. Jižní Korea se chtěla odlišit od unilateralismu George Bushe, nevymezila se přímo proti Spojeným státům samotným (Chaibong 2005: 58). Prezident Roh v roce 2005 představil novou doktrínu zahraniční politiky, která deklarovala, že Jižní Korea bude hrát roli aktéra, který bude dohlížet na to, aby se neoživily a neeskalovaly tenze mezi státy. Roh také navrhl roli Koreje jako zprostředkovatele mezi mocnostmi (Zhu 2007: 67). Co se týče vztahů s Japonskem, ty se zhoršily, zejména kvůli společné historii, jak už je v korejsko-japonských vztazích velmi časté. Naopak se zlepšily vztahy s Čínou, se kterou Korea navázala silné ekonomické vztahy. Vazby se ale rozvíjely i z bezpečnostního hlediska, kdy se obě země dohodly na užší bezpečnostní spolupráci (Zhu 2007: 78–79). Nástupem prezidenta Roh Moo-hyuna naplno začalo období, kdy se Korea profiluje jako střední mocnost díky svému vystupování v mezinárodních záležitostech.

Když v roce 2008 do prezidentského úřadu nastoupil Lee Myung-bak, slíbil, že toto období bude ve znamení pragmatické zahraniční politiky a ekonomické prosperity. Lee měl vizi globální Koreje (*Global Korea*) jako zodpovědného člena mezinárodní komunity vykonávající „globální diplomacii“ a který se bude podílet na globálním hnutí pro mír a rozvoj. S tím souvisí rozšíření korejské zahraniční pomoci, větší participace na peacekeepingových aktivitách a snaha být aktivnějším mezinárodním aktérem přispívajícím veřejnému dobru (Snyder 2009: 23). Oproti minulým obdobím se toho v oblasti Korejského poloostrova mnoho změnilo a bezpečnostní prostředí bylo více nejisté a komplikované, bez jasné dělicí linie mezi spojenci a nepřáteli. Z Číny a USA se stali strategičtí partneři zejména v ekonomické oblasti. Čína je největší obchodní partner Jižní Koreje a poskytuje mnoho příležitostí pro korejský obchod, problém se ale týká čínských nukleárních zbraní a spoluprací se Severní Koreou (Choi 2009: 47–48; Scott Snyder cit. dle Choi 2009: 51). Japonsko zase musí Korea přestat brát jako samozřejmost, kdy Japonsko muselo zemi opakovaně poskytnout pomoc nebo podporu kvůli společné minulosti, kdy Japonsko Jižní Koreu okupovalo. Japonsko tuto pomoc poskytovalo částečně ze špatného svědomí a částečně kvůli

vlastním zájmům. Nyní se ale Japonsko začíná více soustřeďovat na Čínu, než na Jižní Koreu (Choi 2009: 48, 51).

V únoru 2013 se prezidentkou stala poprvé žena, Park Geun-hye. Prezidentka chtěla vztahy s Čínou a Japonskem založit na důvěře, ale Iniciativa severovýchodní Asie pro mír a spolupráci (NEAPCI) byla nazývána spíše jako „asijský paradox“. Mezi Čínou, Japonskem a Koreou totiž roste ekonomická samostatnost a také upadá politicko-bezpečnostní kooperace. Proto Park navrhovala kooperaci v otázkách týkajících se životního prostředí nebo pomoc při katastrofách. Pokud by spolupráce uspěla v těchto tématech, přesunula by se pak k tématům závažnějším. Trilaterální úroveň jednání ale není úspěšná a za jediný úspěch můžeme považovat zahájení jednání o Dohodě o volném trhu mezi Čínou, Japonskem a Koreou (Teo 2014).

Po třech letech, v březnu 2015 znovu započaly rozhovory mezi ministry zahraničí těchto tří zemí. Setkání v Soulu bylo zaměřeno na zmírnění napětí kvůli územním a diplomatickým sporům. Diplomatické styky zemí ochladly kvůli chování japonského prezidenta, který navštívil svatyni na počest mrtvých japonských vojáků z druhé světové války. Kvůli společné historii těchto aktérů to Koreu a Čínu urazilo. Na letošním mítinku se ale strany dohodly na posílení trilaterální kooperace, která se bude orientovat na budoucnost, a ne stále hledět do minulosti. Setkání by mělo také pomoci vyjasnit řešení sporů ohledně ostrovů mezi Čínou a Japonskem (BBC 2015).

Současná hlava státu také usiluje o zahraniční politiku zdůrazňující pokračování ve spolupráci s USA. V tomto směru navázala na předchozího prezidenta, který se taktéž snažil o konsolidaci americko-korejských vztahů. Park pokračuje v politice exprezidenta Leeho i v tom směru, že chtěla ještě více posílit bilaterální vztah obou zemí. Usiluje jak o vojenskou a ekonomickou spolupráci, tak vzájemnou podporu v klíčových globálních tématech jako je boj proti klimatickým změnám a postavení se mezinárodnímu terorismu. Čím se chce prezidentka odlišit od svého předchůdce, je politika vůči Číně a Severní Koreji. Za prezidenta Leeho se stav korejsko-čínských vztahů zhoršil v návaznosti na zlepšení vztahů Jižní Koreje a USA. Prezidentka Park chce udržovat a podporovat stávající partnerství s USA, ale stejně tak chce modernizovat partnerství s Čínou (Ihn-hwi 2013). Park dále zdůrazňuje strategii „kreativní

ekonomiky“, jejíž podstatou je zaměření se na inovace, informační technologie a vědu. Není jisté, jestli bude pokračovat v zelené politice, jako její předchůdce, ale stejně jako on se bude soustředit na pokračování korejského vedení v této oblasti (Heo – Roehrig 2014: 169).

Střední mocnosti pacifické Asie jsou „uvězněné“ mezi dvěma velmocemi – Spojenými státy a Čínou. Jelikož jsou obě země velmi provázané, jejich spojenectví ovlivňuje celý asijský region více, jak ostatní státy. Americko-čínské soupeření vytváří tlak na střední mocnosti, které mají alianční vztah s USA (Lee 2012: 2). Pokud jde o vztahy s Čínou, tak ty se za dvacet let od diplomatické normalizace nebývale rozvinuly, a to hlavně díky bilaterální ekonomické spolupráci. Nastalo ale také několik konfliktů mezi zeměmi, které měly vliv na ochlazení vztahů. Vztah Koreje k Číně je dvojaký, kdy na jednu stranu Korea uznává rostoucí význam Číny a její ekonomickou prosperitu a potenciální sjednocení s KLDR. Na druhou stranu jsou však Korejci znepokojeni čínským růstem a modernizací armády, což může být zdrojem nestability. Za předešlého prezidenta Leeho se vztahy zhoršily také kvůli tomu, že prosazoval orientaci spíše na USA. I tak se prezident snažil o kultivaci vztahů, i když se to příliš nesešlo s úspěchem. Prezidentka Park se po svém nástupu také snažila o zlepšení korejsko-čínských vztahů, protože si je vědoma nezbytnosti tohoto partnerství (Suk-hee 2012).

Vztah Japonska a Jižní Koreje je velmi ovlivněn historií. Ani jeden stát nevnímá ten druhý jako nezbytného spojence, třebaže elity zahraniční a bezpečnostní politiky obou zemí považují za potřebné vytvoření aliance. I když je Korea vůči Japonsku podezřívavá, jako spojence ho potřebuje, už jen kvůli případně potřebné obraně vůči KLDR. S politikou usmíření s Japonskem začal v roce 1998 již prezident Kim Dae-jung, když pozval japonského císaře, aby poprvé navštívil Korejskou republiku. To na nějaký čas korejsko-japonské vztahy zlepšilo, ale poté se znovu staly chladnými, zejména kvůli napjaté historii a územním sporům (ostrovy Tokdo). Tyto problémy jsou ve vztazích obou zemí hluboce zakořeněné a i přes úsilí se přes ně překlenují, stále ovlivňují zahraniční vztahy, a pokud nebudou vyřešeny, nebude možné budovat mezi státy důvěru (Cooney – Scarbrough 2010: 174, 182; Teo 2014).

Jak jsem již zmínila výše, pro Koreu jsou velmi důležité vztahy s USA. Ty byly navázány po druhé světové válce, a nyní jsou obě země pro sebe navzájem důležitými partnery. Smlouva o vzájemné obraně mezi USA a Korejskou republikou byla podepsána dva měsíce po konci Korejské války v říjnu 1953, a garantovala jihokorejskou národní bezpečnost. Aliance posílila i jihokorejskou armádu. V Koreji tak byly umístěny americké jednotky, proti kterým nejednou protestovala korejská společnost. Od roku 1998 nastalo pro alianci méně úspěšné období, protože prezidenti Kim Daeu-jung a Roh Moo-hyun přijali politiku pan-koreanismu a smíření se se Severní Koreou. Také se začaly objevovat negativní názory na vztah s USA a antiamerické nálady. To se změnilo s nástupem administrativy prezidenta Lee Myung-baka, který začal prosazovat více konfrontační přístup ke KLR a snažil se o napravení slabosti spojení USA a Korejské republiky (Oh 2008). Nyní je aliance znovu vnímána jako klíčová pro stabilitu, bezpečnost a prosperitu korejského poloostrova a v asijsko-pacifickém regionu (Power 2014).

Další země ovlivňující politiku Jižní Koreje je KLR. Jak jsem již zmínila na začátku kapitoly, v druhé polovině 90. let se přistupuje na sluneční politiku, která ale skončí s nástupem prezidenta Lee Myung-baka. Když se prezidentkou stala Park, byly korejské vztahy napjaté, a to hlavně kvůli severokorejským testům nukleárních zbraní. Horká linka Soul-Pchjongjang byla pozastavena, stejně jako aktivity v Průmyslové oblasti Kesong (Teo 2014). Proto přišla Park s novým způsobem, jak jednat se Severní Koreou, čímž měla být tzv. zarovnávací politika (*alignment policy*). Ta měla být podpořena i veřejností a měla by zůstat konstantní, i když se bude měnit politická, domácí, anebo zahraniční situace. Zarovnávací politika sice zahrnuje posílení „zastřování“ KLR, ale zároveň je Jižní Korea otevřená spolupráci. Předpokládá se tedy, že podle situace se vůči Pchjongjangu povede tvrdá politika, ale zároveň tato politika bude flexibilní a otevřená jednání. Pokud tedy KLR vojensky zaútočí proti Jižní Koreji, tak ta musí okamžitě odpovědět, aby si Pchjongjang uvědomil cenu provokace. Ale pokud KLR uskuteční kroky k usmíření, tak by na ně Soul měl přistoupit. Také by Korea měla mobilizovat mezinárodní komunitu, aby společně dokázali odstranit jaderný program z KLR. Ten je hrozbou pro celý svět, ale nejvíce právě pro Jižní Koreu. I přes posílení vojenských pozic proti Severní Koreji musí

být Jižní Korea připravena nabídnout Pchjongjangu i nový začátek. Ten by měl být založen na společných ekonomických projektech, humanitární pomoci a nových investičních příležitostech (Geun-hye 2011). Zatím se zdá, že tato politika funguje, protože od roku 2010, kdy severokorejská armáda potopila jihokorejskou loď Cheonan, už další provokace od KLDK nepřišly. Nezměnil se ale přístup Severní Koreje k nukleárním zbraním (Teo 2014).

V další části této kapitoly přejdu od vztahů Koreje se státy, které ji zásadně ovlivňují, k charakteru korejské zahraniční politiky. Důležitým znakem korejské zahraniční politiky je podílení se na peacekeepingových misích. Hned od začátku svého členství v Organizaci spojených národů chtěla Korea participovat na peacekeepingových operacích zřizovanými OSN. Snaha o pomoc ostatním zemím pramenila z vlastní historické zkušenosti z období Korejské války. Korea tak chtěla pomoci dalším zemím, když v historii byla poskytnuta pomoc i jí. V 90. letech se podílela na operacích v Somálsku, Angole, Západní Sahaře, a mnoha dalších. Do některých dalších zemí posílala své vojenské pozorovatele. Ve 21. století Jižní Korea poslala své jednotky na pomoc USA do Afghánistánu a Iráku. Korejská pomoc směřovaná do zahraničí je „šitá na míru“ každé zemi. Lidé vyslaní v rámci peacekeepingu se snaží mobilizovat lokální podporu a zajišťují nezbytné služby pro místní občany, jako stavby škol, nemocnic a všeho ostatního, co místní potřebují. Jednotky Jižní Koreje se snaží podporovat místní občany poskytováním výuky, nebo je učí, jak zvýšit své příjmy, či jak získat některé dovednosti, které jim pomohou lépe se uživit. Do zemí jsou vysílány i jednotky složené z lékařů a sester, kteří alespoň částečně nahrazují nefunkční zdravotnický systém. V neposlední řadě jsou poskytovány vzdělávací služby, které mají pomoci udržení kulturních tradic a vztahů, např. otevření školy v Iráku, kde byla vyučována kurdština (Hong 2009: 24–31). Peacekeepingové mise byly využívány jako nástroj zahraniční politiky, který měl dosáhnout vize globální Koreje, která by svým dynamickým jednáním spolu s globálními partnery pomáhala k bezpečnějšímu světu (Hong 2008: 122).

Jak jsem již zmínila, Jižní Korea by ráda vrátila světu to, že i jí byla poskytnuta zahraniční pomoc po druhé světové válce a Korejské válce. Koreji poskytnutá pomoc pomohla zrekonstruovat zemi a stát se jednou z nejvyspělejších ekonomik světa. Již v roce 1987 začala Korea poskytovat oficiální rozvojovou pomoc

(ODA), tehdy to bylo 25 milionů dolarů a v roce 2009 poskytovaná částka dosáhla 816 milionů dolarů, a Korea chce výši své pomoci neustále zvyšovat. V roce 2010 se Jižní Korea přidala k prestižní skupině OECD-DAC (Výbor OECD pro rozvojovou pomoc), což je skupina 27 nejrozvinutějších členů OECD. Korea je jedinou zemí, které se podařilo přesunout z pozice příjemce rozvojové pomoci na jejího poskytovatele. Korea poskytovanou pomoc neustále navyšuje a tento rok (2015) se jedná již o 0,25% hrubého národního důchodu. Největšími příjemci korejské zahraniční pomoci jsou Vietnam a Bangladéš, dále Kambodža, Laos, Mongolsko či Filipíny (Roehrig 2013). Zajímavé je, že do tohoto výčtu není zahrnuta pomoc Severní Koreji, a to proto, že podle Ústavy Jižní Koreje je severní území poloostrova součástí Korejské republiky, i když je pod nadvládou KLDR (The Law Library of Congress 2014).

Jižní Korea svou pozornost také velmi soustředí na politiku životního prostředí, kterou prosazuje i v zahraniční politice. Toto odvětví korejské zahraniční politiky je poměrně nové, bylo vytvořeno v roce 1992 na Konferenci OSN o životním prostředí v brazilském Rio de Janeiro. Od té doby v environmentálních jednáních Korea hraje roli prostředníka mezi rozvinutými a rozvojovými státy. V regionu východní Asie pak Korea převzala vůdčí roli v rozvoji regionální environmentální kooperace. Proč si ale takovou roli našla a přijala, může být z důvodu regionálních charakteristik. Mezi dvě nejvýznačnější charakteristiky patří, že v regionu se objevuje rivalita mezi státy a absence jasného regionálního vůdce. Jižní Korea tak převzala roli mediátora mezi zeměmi regionu v environmentálních záležitostech. Významné otázky týkající se životního prostředí stejně jako důležité politické a ekonomické otázky motivovaly Koreu k převzetí iniciativy a postrčit ostatní země, aby na tyto otázky reagovaly. I přesto je korejská pozice jasně omezena, a to hlavně silnějšími sousedy, kteří mají více možností (Yoon 2006: 74–75).

Jako příklad korejské environmentální politiky může být bývalý prezident Lee a ustavení tzv. *Global Green Growth Institute*. Tato korejská nevládní organizace se později stala i oficiální mezinárodní organizací. Cílem instituce je šířit nový model ekonomického růstu v rozvíjejících se zemích. Tento model se označuje jako „zelený růst“, který zároveň cílí na klíčové aspekty ekonomického vývoje (vytváření pracovních míst, sociální inkluze, zmírnění klimatických změn a

ztráty biodiverzity atd.) (Global Green Growth Institute cit. dle Heo – Roehrig 2014: 169). Dále Korea iniciovala mezivládní environmentální setkání, které měly koordinovat zájmy a vyřešit finanční příspěvky mezi zeměmi severovýchodní Asie.

Environmentální politika prošla během posledního desetiletí velkým vývojem kupředu, a byly vytvořeny mezivládní rámce a společné programy jako způsoby spolupráce mezi zeměmi, které měly sloužit ke konsolidaci zájmů. Výsledkem této snahy je např. Subregionální program severovýchodní Asie pro environmentální spolupráci (NEASPEC), či Tripartita ministrů životního prostředí Japonska, Číny a Jižní Koreje (TEMM). Institucionalizace spolupráce je velký úspěch v regionální politice, pokud zvažíme, že budování regionálních institucí zde nemá žádnou historii. I když se ukazuje, že má Jižní Korea o globální politiku životního prostředí velký zájem, stále svou důležitostí převažují zájmy ekonomické. To se ukázalo na neochotě přijmout a dodržovat některé environmentální dohody, které by ovlivnily její ekonomické zájmy (Yoon 2006: 91).

4.3. Členství v mezinárodních organizacích

V regionu jihovýchodní Asie jsou důležitými tématy energetika, životní prostředí, nekontrolované pohyby obyvatelstva, environmentální uprchlíci, obchod s drogami a terorismus (Elliott cit. dle Beeson 2007: 92). Taková témata nemohou vyřešit státy samostatně, a proto je nutná mezinárodní spolupráce států. Státy regionu témata diskutují v regionálních platformách a hledají pro ně vhodná řešení. Pro komplexní řešení problémů je vyžadována větší aktivita středních mocností, které jsou ochotné využívat aktivní diplomacie, ve které projektují své globální vize. Také svými příspěvky pomáhají dosažení konsenzu. V mezinárodních organizacích mají tyto země své důležité místo kvůli impulsům pro novou spolupráci, roli mediátora mezi státy a právě i snahou o vytvoření konsenzu. Takto se v mezinárodních organizacích prezentuje i Jižní Korea, která se snaží prosazovat témata jako životní prostředí a rozvojová spolupráce (Sung-han 2013).

Jižní Korea je členem mnoha významných mezinárodních a regionálních organizací. Země sama sebe transformovala z příjemce pomoci na donora, což ukazuje, jak ekonomický úspěch může vést ke zvýšení mezinárodní angažovanosti a vlivu v mezinárodních organizacích. V roce 1991 vstoupila do Organizace spojených národů a je členem mnoha agentur OSN (např. Mezinárodní organizace práce). Dále je členem ekonomických organizací, a to jak mezinárodních, tak regionálních, např. ASEAN+3 (Sdružení států jihovýchodní Asie), OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), G20 a WTO (Světová zdravotnická organizace). Nejsou opomíjeny ani organizace politicko-bezpečnostní, např. Summit východní Asie (Heo – Roehrig 2014: 166, 167). Jelikož se zabýváme Koreou jako novou střední mocností, a nové střední mocnosti se profilují hlavně regionálně, tak v následující části kapitoly se zaměřím právě na ně. Zmíním ale také důležitý vztah s OSN, kde Korea aktivně prosazuje své chování střední mocnosti, a G20, jakožto fóra nejvyspělejších světových ekonomik, mezi které Korejská republika bezesporu patří.

Jižní Korea je členem OSN od roku 1991, ale vzájemný vztah měli oba aktéři již od roku konce druhé světové války. Rada bezpečnosti OSN spolu se Spojenými státy rozhodla o průběhu korejských voleb. Znovu se OSN do dění v Koreji zapojila s Korejskou válkou. Jižní Korea byla nestálým členem Rady bezpečnosti v roce 1996 a znovu se jí stala v roce 2013. V prvním období se zaměřovala na získání významnějšího postavení na poli mezinárodní politiky, ale také se zabývala ochranou lidských práv uprchlíků. V roce 2007 byl jako generální tajemník Sekretariátu zvolen Pan Ki-mun, který byl v roce 2011 znovuzvolen. Generální tajemník se zavázal k ukončení hrozeb organizovaného zločinu a obchodu s drogami, a také aby se OSN stala více transparentní. V roce 2013 Korea znovu získala místo nestálého člena Rady bezpečnosti. Hlavním tématem byla situace v Severní Koreji, a s tím související vojenská a nukleární témata mezi Soulem a Pchjongjangem. Dalším tématem bylo snížení napětí mezi Čínou, Japonskem, Taiwanem a Ruskem. V neposlední řadě bylo cílem předsednictví ustavit Koreu jako globálně vlivný a odpovědný stát. Korea samu sebe vidí jako stát dobře vybavený pro roli zprostředkovatele mezi rozvinutými a rozvíjejícími se státy. Zároveň chce zvýšit svou aktivitu v peacekeepingových misích. Korea pracuje na tom, aby se stal bezpečnější nejen její region, ale i celý svět.

Podporuje mír a bezpečnost, kterých se dosáhne skrze společnou spolupráci (Choi 2013:1–2, 4–5).

Korea je také členem skupiny G20, což je neformální fórum, ve kterém se otevřeně diskutuje o klíčových otázkách týkajících se globální ekonomické stability. G20 bylo vytvořeno jako reakce na finanční krizi na konci 90. let, ale i jako reakce na silící přesvědčení, že klíčové země nových trhů nebyly dostatečně zahrnuty do globální diskuze a kontroly. Předsednictví mezi zeměmi G20 se střídá (G20 2015). V roce 2010 Jižní Korea předsedala G20 jako první asijská země, a jako první země, která není členem G8. To ukazuje na důvěru, kterou v Koreu ostatní země mají. Dostala tak možnost vystoupit ze stínu Japonska a Číny a mít silnější postavení. Korea na summitu prosazovala hlavně politiku životního prostředí a energetickou politiku, které pomohou udržet rozvoj ekonomiky a zvýší i životní úroveň obyvatel (Dürkop – Ratzer2010: 59). Jako člen G20 má Korea větší vliv na mezinárodní ekonomickou politiku, a svůj vliv může využít k protlačení řady reforem globální ekonomiky. Země je politicky orientovaná na USA, ale ekonomicky na Asii a díky tomuto specifickému postavení může Jižní Korea fungovat jako most mezi ostatními státy. Změny, které Korea navrhuje, by měly mezinárodní systém učinit citlivějším pro potřeby rozvíjejících se států. Také je proti protekcionistické politice uvnitř G20, protože globální oživení ekonomiky je nemožné, pokud národy akceptují takovou hospodářskou politiku, která svými nástroji pomůže domácí ekonomické situaci, ale zhorší ekonomické problémy zemí sousedních. Krize v roce 2008 Koreu zvýhodnila a její význam jako mezinárodního lídra a aktéra ustavujícího agendu ještě více narostl. Proto se snaží chopit příležitosti k realizování dlouhodobých cílů a získání větší role v mezinárodní ekonomice (Borst 2009: 148, 149).

Jižní Korea má také úzké vztahy s mezinárodní organizací ASEAN. Tato organizace byla založena v roce 1967 s cílem podporovat regionální mír a stabilitu, a stimulovat hospodářský a ekonomický růst, sociální pokrok a kulturní vývoj v jihovýchodní Asii (ASEAN-Korean Center 2015a). ASEAN a Korea jsou klíčoví partneři v obchodě, investování a výstavbě. Od roku 2009 je ASEAN druhý největší obchodní partner Koreje a objem obchodu se od roku 1989 zvětšil šestnáctkrát. Spolupráce však není jen ekonomická, ale i kulturní. Spolupracují také v oblasti bezpečnosti, kdy hlavními problémy zůstává terorismus, pirátství,

životní prostředí, obchod s drogami, hraniční konflikty a další (ASEAN-Korean Center 2015b; Leveau 2011). V roce 2009 Jižní Korea a ASEAN uzavřely dohodu o volném trhu, ale vzájemné vztahy jsou mnohem delší. Korea se v roce 1991 stala dialogovým partnerem ASEAN. Zároveň udržují blízké politické vztahy a spolupracují spolu na regionální a mezinárodních tématech pomocí Regionálního fóra ASEAN, ASEAN+3, Summit východní Asie a další (ASEAN Korea FTA 2015). Spolupráce ASEAN+3 začala během hospodářské krize v roce 1997. Tato skupina zemí se dohodla na širší ekonomické spolupráci a na podpoře ekonomických vazeb mezi členskými státy ASEAN a Čínou, Japonskem a Jižní Koreou. Státy navazují spolupráci i v oblastech politických a finančních (Damiri 2015: 4). Při krizi v roce 2008 většina asijských ekonomik trpěla, staly se pasivními a více se orientujícími na domácí ekonomiku. Naopak Korea obhajovala nejen posílení ekonomické kooperace ve východní Asii, ale také ekonomické reformy, které by ji více otevřely světu, zejména díky zónám volného obchodu (Cheong 2008: 65).

Důležitou organizací je také APEC (Asijsko-pacifické hospodářské společenství), kterého se Jižní Korea stala spolu s dalšími jedenácti státy zakládajícím členem. Jeho cílem je podpořit trh, ekonomický růst a regionální spolupráci. Hlavní cíle jsou rozvoj a posílení multilaterálního obchodního systému a prosperity členských zemí, a podpora udržitelného ekonomického růstu v regionu. Na rozdíl od Světové obchodní organizace je APEC založen na dobrovolné účasti a závazky se přijímají na základě konsensu (Office of the United States Trade Representative 2015). APEC se nestal hlavním asijským ekonomickým fórem, jak se původně předpokládalo, ale nyní se znovu pokouší tuto roli získat. Při mítinku APEC v roce 2011 představila Jižní Korea vlastní inovativní programy, které by umožnily pokročilejší rozvoj po celém světě. Programy se zabývaly expanzí korejských podniků do členských států, kde by šířily korejské technologie, které by těmto zemím pomohly k ekonomickému růstu. Další program pro změnu navrhoval uzavření transpacifické zóny volného obchodu (Oh 2011).

Regionálně významným fórem je Summit východní Asie (EAS). To je uskupení pro strategický dialog a spolupráci zaměřující se na klíčová témata, kterým čelí region východní Asie. EAS má 18 členů, země ASEAN, Čína, Indie, USA,

Japonsko, Nový Zéland a Jižní Korea (Australian Government 2015). EAS měl sloužit jako fórum pro řešení nejdůležitějších otázek týkajících se strategických a politických témat, což zahrnuje i nešíření jaderných zbraní, námořní bezpečnost a klimatické změny (Lee 2012: 12).

Soul se snaží koordinovat multilaterální aktivity, stejně jako více institucionalizovat integrační procesy ve východní Asii. Jako důkaz této snahy jsou například Kooperační dialog severovýchodní Asie (NEACD), Bezpečnostní dialog severovýchodní Asie (NEASD), Iniciativa pro spolupráci severovýchodní Asie (NACI) a další (Shim 2009: 15). Co se týče regionálních programů týkajících se životního prostředí, zmínila jsem již výše Subregionální program severovýchodní Asie pro environmentální spolupráci (NEASPEC), či Tripartitu ministrů životního prostředí Japonska, Číny a Jižní Koreje (TEMM) (Yoon 2006: 91).

Korea se také často stává dějištěm mezinárodních summitů, jako byl např. Summit G20 nebo Summit o nukleární bezpečnosti, ale také se zde konají významné kulturní a sportovní akce (Zimní olympijské hry 2018). Díky tomu se chce Korea prezentovat jako mezinárodní hráč a získat tím větší pozornost a vliv. Hostováním takových akcí lze ovlivnit agendu, která se bude projednávat a projektovat do rozhodnutí své představy (Hermans 2013).

Jižní Korea je aktivní aktér v mezinárodních organizacích a podněcuje ostatní aktéry k dalším aktivitám a činnostem, konají se zde summity, je sídlem několika mezinárodních organizací (např. Global Green Growth Institute). Prostřednictvím těchto aktivit se chce profilovat ve stabilní stát a partnera, který reprezentuje hodnoty středních mocností, kterými chce přispět k lepšímu světu.

5. Aplikace charakteristik nové střední mocnosti na Jižní Koreu

Jižní Korea byla v roce 2002 jedenáctou největší ekonomikou světa. Rozlohou je to malá země, 108. z 234 zemí světa, ale její obyvatelstvo je 23. nejpočetnější. Armáda Korejské republiky je často zařazována mezi deset nejlepších armád světa. I index lidského rozvoje je v zemi velmi vysoký, v roce 2011 byl patnáctý mezi 169 zeměmi světa (Lee 2012: 1). Všechny tyto ukazatele ilustrují Koreu jako vyspělou zemi, která může být jednou z vůdčích nových středních mocností světa.

Politika a chování Koreje se začaly měnit po jejím postupném přechodu k demokracii na sklonku 80. let 20. století. Postupem času si začala budovat status vyspělé země, která se podílí na pomoci jiným státům a snaží se o lepší svět. Mnoho aktivit této malé asijské země ji nyní řadí mezi nastupující střední mocnosti, což se pokusím dokázat v následujícím textu.

V první teoretické kapitole jsem označila nové střední mocnosti jako země semiperiferní a nedávno vzniklé demokracie, které mají spíše regionální vliv. Jižní Korea je sice vcelku nedávno vzniklá demokracie, ale splňuje takové charakteristiky, že ji lze zařadit mezi ostatní státy centra. Země centra vlastní většinu světového kapitálu a technologií, a zároveň mají kontrolu nad obchodními a ekonomickými dohodami. Korea je bohatá země, která je ekonomicky velmi rozvinutá, zaměřuje se na technické inovace, zdravotnictví je na vysoké úrovni, stejně jako vzdělávání a další. Také je aktivní v obchodních a ekonomických vztazích s ostatními státy, se kterými uzavírá dohody. Jako další znak země světového centra můžeme považovat poskytování mezinárodní rozvojové pomoci (ODA).

Co se týče regionálního zaměření, tak Korea se angažuje v regionu východní Asie a to zejména v bezpečnostní oblasti, což souvisí s hrozbou v podobě KLLDR. Soul se se svou zahraniční politikou snaží udržovat mír a stabilitu, a zároveň chce získat novou a větší roli v regionu. Na region se orientuje i ekonomicky, zejména Čína a Japonsko jsou pro Koreu významní ekonomičtí partneři. V posledních letech se ale Korea více otevírá celému světu a uzavírá obchodní partnerství a zóny volného obchodu s dalšími aktéry, např. s Evropskou unií.

Korejská republika přijímá novou a více asertivní roli v regionálních a globálních záležitostech.

Soul prokázal schopnost hrát rozhodující roli v podporování meziregionální spolupráce. Přispěl k založení a následnému formování APEC na sklonku 80. let, převzal iniciativu při utváření Prohlášení APEC, které umožnilo Číně, Hong Kongu a Taiwanu participovat v organizaci. V této organizaci Korea prosadila založení fondu na podporu projektů v rozvojových zemích (CWD 2007c cit. dle Shim 2009: 15). Své snahy utvářet a koordinovat multilaterální aktivity Soul zdůrazňuje v dalších integračních procesech v regionu východní Asie, jako např. Six Party Talks¹² či Korejské organizaci pro rozvoj energie (KEDO) (Shim 2009: 15).

Jelikož pojem nové střední mocnosti je úzce spojen s regionální mocností, pokusím se o stručné určení toho, jestli Korea disponuje zdroji pro status regionální mocnosti. Jako regionální mocnost Korea vyhovuje mnoha kritériím. Co se týče materiálních zdrojů, tak má silnou armádu, do které velmi investuje, například v roce 2012 to bylo 2,8 % hrubého domácího produktu, více do své armády ve východní Asii investuje jen Čína (CSI The World Factbook 2015b). Země má také velmi vyvinuté technologie a průmysl, a také investuje i do výzkumu, v čemž se může rovnat s Japonskem. Dobře si vede i v ekonomických oblastech, těžkém a petrochemickém průmyslu. V tomto ohledu se zdá, že Jižní Korea má kapacity na získání značného vlivu v regionu (Shim 2009: 14).

Jak jsem již psala v teoretické části této práce, aby regionální mocnost mohla opravdu být regionální mocností, musí tak být chápána ve svém okolí. V případě Koreje je problém, že státy regionu ji takto nevnímají, a jako mediátora mezi sebou a jinou zemí volí raději jiný stát, v případě vyjednávání Číny a USA to byla například Austrálie. Ale v případě, že státy v regionu potřebují mediátora mezi sebou navzájem, Korea by mohla být na tuto pozici vhodný kandidát, zejména když se jedná o ekonomické záležitosti, a pokud se zmírní tenze zejména mezi Čínou, Japonskem a Koreou. Soul už jako mediátor mezi těmito zeměmi vystupoval a jestli selepší jeho vztahy s Pekingem a Tokiem, mohl by jím být i častěji (Zhu 2007: 82). Ale i přes veškerou snahu tato země úplně

---

¹² Six Party Talks mají za cíl ukončit severokorejský nukleární program pomocí jednání mezi Čínou, USA, Jižní Koreou, KĽDR, Japonskem a Ruskem. Tato jednání začala v roce 2003 (Bajoria – Xu 2013).

nevyhovuje jako kandidát na regionální mocnost. Problémem je její srovnání s ostatními státy v regionu, hlavně Japonskem a Čínou. V porovnání s nimi je Jižní Korea malá jak rozlohou, tak populačně, a v tomto ohledu jim nemůže konkurovat. Problémem je i to, že okolní státy v regionu ji jako regionální mocnost nevnímají. I když se Korea nestane regionální mocností, pořád je silným lídrem v určitých regionálních tématech, zejména pak v oblasti životního prostředí.

Dalším znakem nových středních mocností je snaha o reformní změnu v globálních ekonomických pravidlech a strukturách. Jak jsem psala ve třetí kapitole, Korea se své členství v G20 snaží také využít k protlačení reform, které by mezinárodní prostředí učinily příznivějším pro rozvíjející se státy. Globální systém a instituce by se měly přizpůsobit novému světovému uspořádání a více reflektovat požadavky rozvíjejících se států, a pomoci jim k dalšímu rozvoji.

Důležitou součástí korejské politiky je i soft power. Korea využila šanci ve změnách mezinárodního systému, kdy už nebyla nutné pouze hard power, aby si začala hledat nové a významnější místo. Význam soft power v korejské politice velmi vzrostl na počátku nového století jako důsledek rostoucí popularity korejské hudby, filmů a divadla (Lee 2011: 158). Korejská populární kultura se stává oblíbenější, stejně třeba jako korejská kuchyně. Navíc Korea se stane nebo již byla hostující zemí několika významných sportovních událostí, hlavně pak Zimních olympijských her a Světového mistrovství ve fotbale. Pořádání významných akcí zvyšuje kredit země v jejím vnímání dalšími aktéry mezinárodního systému. Také to podporuje národní prestiž a zlepšuje vztahy s dalšími zeměmi. Mimo jiné se prosazují i korejské značky, jako Samsung či Hyundai (Lyne 2015).

Se soft power Jižní Koreje souvisí i tzv. korejská vlna (*korean wave*), což označuje rostoucí popularitu korejské zábavy a kultury. Korejská vlna pomohla světu lépe pochopit korejskou kulturu, což může vést ke zlepšení vztahů a politické kooperaci (Huh 2012). Soft power souvisí i s vnímáním Koreje jakožto země s morálním statutem, ke které mohou ostatní státy vzhlížet. Díky tomuto postavení může působit na ostatní státy, aby se chovaly podobně jako ona. Korea

svoje postavení jako morální autorita upevňuje svým vystupováním jako peacekeeper či mediátor.

Jedním z rysů chování středních mocností je snaha o mediaci, kterou střední mocnost přesvědčí proti sobě stojící země, aby začaly společně jednat. Politika budování mostů (*bridge building policy*) může utvořit tlak na státy, aby se více snažily dojít ke smírčímu řízení, i když výsledky řízení nebudou viditelné ihned. Korea se snaží chovat jako mediátor od první dekády 21. století. Na rozdíl od klasických středních mocností se Jižní Korea soustředí hlavně na východní Asii. Korea je vyspělou demokracií a je vhodným kandidátem na regionálního lídra v této politice (Lee 2015: 8). Přemostňující roli hraje hlavně v regionu, zejména mezi Japonskem a Čínou, na které působí svou soft power a pozitivní image (Lee 2012: 22). Peking a Tokio jsou ochotnější jednat mezi sebou prostřednictvím Soulu. Z čínského pohledu je to hlavně proto, že s Koreou má podobnou historickou zkušenost s Japonskem, a Japonsko zase Koreu bere jako bližšího partnera kvůli spojenectví s USA (Vio 2012: 44). Například při budování Východoasijského společenství (EAC) Jižní Korea měla vyvažující roli mezi Čínou a Japonskem, protože se tito dva aktéři nemohli shodnout na přítomnosti Austrálie a Nového Zélandu (Choo 2009: 106). Dále se v roce 1991 zasloužila svou mediační aktivitou o přijetí Číny, Taiwanu a Hong Kongu do organizace APEC (Vio 2012: 55). Takovou roli hraje také mezi rozvinutými a rozvíjejícími se státy.

Dalším význačným znakem navazujícím na mediaci je peacekeeping a zahraniční pomoc. Jak již bylo zmíněno, Korea aktivně participuje na zahraničních peacekeepingových misích po boku dalších středních mocností, jako například Kanady a Austrálie. V roce 2012 měla Jižní Korea 1 463 vojáků v patnácti zemích světa (Lee 2012: 16–17). Důležitým faktorem je poskytování rozvojové pomoci, což Korea vidí jako jeden z nejdůležitějších ukazatelů toho, jak se mění její mezinárodní status. Korea se snaží působit jako „most“ mezi západními donory a rozvíjejícími se zeměmi pomocí navrhování rozvojových programů, které mají zajistit efektivnost poskytované pomoci (Lee 2015: 13). Také chce udržovat svou roli regionálního stabilizujícího aktéra a peacekeepera v regionu. Stabilizujícím aktérem je Korea už kvůli své politice budování mostů a politikám vůči ostatním zemím (např. zrovnávací politika vůči KLDR). Tímto se snaží

v regionu udržet prostředí bez zásadních sporů, a pokud by spory nastaly, tak je řešit okamžitě a pokud možno diplomatickou cestou.

Nové střední mocnosti tak pomáhají svými stabilizujícími akcemi k hladšímu fungování světového řádu. Při tom jsou často podporovány světovou mocností, v případě Korejské republiky je to podpora Spojených států. Úspěch Koreje je na podporu USA alespoň částečně navázán, protože bez amerického zájmu v regionálních iniciativách by vedl k úpadku vlivu Korejské republiky (Choi 2009: 57).

Jelikož nemají nastupující i klasické střední mocnosti takový vliv jako velmoci, musejí mezi sebou spolupracovat. Dochází tak ke spojení podobně smýšlejících států, které chtějí dosáhnout stejného cíle. Jižní Korea je nejčastěji koaličním partnerem v ekonomických záležitostech, ale v posledních letech se profiluje i v koaličních partnerstvích, ve kterých dominují témata jako rozvoj a lidská práva (Robertson 2012).

Jižní Korea aktivně praktikuje politiku středních mocností. Iniciativa „zeleného růstu“ usiluje o vyvinutí zelených technologií, s cílem posílit korejskou ekonomiku a ochranu životního prostředí. Tyto cíle slouží korejským zájmům, ale zároveň také podporují paradigma zeleného růstu, které přináší benefity pro celý svět. Jižní Korea pomáhá rozvíjejícím se zemím s aplikací zelených technologií, pomáhá těmto zemím bojovat s klimatickými změnami, podporuje zelené projekty v Brazílii a Indonésii prostřednictvím finanční podpory. Jižní Korea neustále posiluje svou vůdčí roli v otázce rozvojové spolupráce. Napomáhá zemím dosáhnout ekonomického rozvoje, což by přispělo k pozitivnímu vývoji světové ekonomiky. Tato pomoc ale nezahrnuje jen materiální pomoc, ale i prezentování nových vizí zahrnujících netradiční vývojové prostředky. Korea se zaměřuje na harmonizaci vlastních zájmů se zájmy dalších zemí a světové komunity. Také prokazuje aktivitu v navrhování globálních témat (Sung-han 2013).

Korea je také často chápána, a také se tak prezentuje, jako dobrý mezinárodní občan (*good global/international citizen*), což je další termín velmi často spojovaný s politikou středních mocností. Stát, který je považován za dobrého globálního občana, ukazuje na jeho zodpovědnou roli při podporování míru, bezpečnosti a lidských práv. Toto chování také vyjadřuje nutnost globální

spolupráce, která přispěje k řešení globálních problémů (Robertson 2012). Pomocí politiky střední mocností se Korea prezentuje jako dobrý občan mezinárodní komunity a participuje na globálních tématech šířením svých příspěvků skrze intelektuální vedení. Diplomacie střední mocnosti Koreji umožňuje převzít rozdílné role v rozdílných situacích (např. mediátora, tvůrce koalice). Autorita, kterou země užívá v tématech rozvoje, je dána její vlastní historickou zkušeností. Také hraje významnou roli v oblastech životního prostředí, změnách klimatu či v oblasti vzdělávání, a korejský status dobrého mezinárodního občana je spojen i s poskytováním mezinárodní pomoci. V korejské politice, jakožto v zemi s prezidentským systémem, hraje důležitou roli prezident, od kterého se politiky země odvíjejí. Prezident Lee Myung-bak dostal Koreu na světovou scénu týkající se životního prostředí, díky své *Green Growth Policy*. Prezidentka Park pokračuje v politice zdůrazňující status Koreje, jakožto střední mocnosti. Korea hlavně stojí o mír ve svém regionu, díky němuž se pak bude moci ještě více soustředit na zbytek světa a více rozvíjet svou aktivitu ve středomocenských tématech (Jojin 2014: 330).

Korea si uvědomuje svůj status střední mocnosti a podle toho se v zahraničních záležitostech chová, a je schopná vést různé agendy v oblasti mezinárodní bezpečnosti. Korejská diplomacie, která se chová podle zásad střední mocnosti, má speciální název *junggyun-guk*. Díky tomuto sebeuvědomění byl její vznik jako střední mocnosti značně urychlen. Svou zemi vnímá jako střední mocnost i společnost, což se projevilo i ve výzkumu veřejného mínění. Z něj vyplynulo, že přes 76 % občanů vidí Koreu jako střední mocnost. A na otázku, jakou roli by měla Korea převzít při řešení problémů, 51 % dotázaných odpovědělo, že by to měla být role mostu mezi rozvinutými a rozvíjejícími se zeměmi (Lee 2012: 20).

6. Závěr

Korejská pozice v mezinárodním systému se od počátku 20. století do jeho konce rapidně proměnila. Před druhou světovou válkou se jednalo o součást japonského císařství a byla to spíše světová periferie. Vše se změnilo s koncem druhé světové války, kdy na korejský poloostrov začaly projektovat svou vůli světové velmoci. Politicky byl Korejský poloostrov v centru dění, ekonomicky ale velmi zaostával. V případě Jižní Koreje se to mění v druhé polovině 60. let, kdy Park Chung-hee uskutečňuje významné ekonomické reformy, které položily základ pro dnešní ekonomickou velmoc. Během období studené války se Jižní Korea soustředí zejména na vztahy s USA a svým nejbližším okolím. To vše se mění po přechodu k demokracii v druhé polovině 90. let. Korea se více otevřela světu a začala navazovat diplomatické styky. Také se změnila korejská zahraniční politika, která už na počátku 90. let začínala přijímat některé z prvků chování středních mocností. Nově vzniklá Korejská republika začala poskytovat zahraniční pomoc a začala se také podílet na zahraničních peacekeepingových misích pod patronací OSN. To vše činila z toho důvodu, aby mezinárodnímu společenství nějakým způsobem vrátila pomoc, kterou obdržela za období od svého vzniku. V roce 2014 měla Korea 317 vojáků na misi v Libanonu či 290 vojáků v Jižním Súdánu. Jižní Korea je na 35. místě v počtu vojáků vyslaných na peacekeepingové mise (Permanent Mission of the Republic of Korea to the United Nations 2015).

Jihokorejský politický i vojenský vývoj od vzniku republiky ovlivňuje KLLDR. Dopad Severní Koreje na jejího jižního souseda je značný, a hlavně kvůli severnímu sousedovi začala Jižní Korea tolik investovat do své armády. Tento vztah se také projevuje v aktivitách Jižní Koreje v souvislosti s jadernými zbraněmi, kdy se podílí na programu proti nukleárním zbraním, a také se snaží více angažovat v bezpečnostních tématech ve svém regionu. Je možné, že neustálá hrozba ze severu Jižní Koreu omezuje v širším zaměření se na zbytek světa, protože jih se tak musí stále zabývat tímto problémem. Zatímco by se Korejská republika mohla zaměřit na jiná témata a problémy, musí neustále reagovat na chování jejího souseda, který je velmi nevyzpytatelný. Soul se snažil vztah pozitivně ovlivnit svou sluneční politikou, která ale skončila s nástupem

prezidenta Lee Myung-baka. Ten započal ostřeji pojatou zahraniční politiku, která již Severní Koreji neměla ustupovat. V trochu pozměněné koncepci politiky pokračuje i současná prezidentka Park Geun-hye se svou tzv. zarovnávací politikou, která má zatím úspěch v tom, že KLDR zatím nečinila provokativní akce vůči jihu. Pravdou je, že Jižní Korea Pchjongjang svým způsobem podporuje, protože do něj směřuje velká část jihokorejské zahraniční pomoci. Je tak činěno z pragmatického důvodu, protože kdyby severokorejský režim padl, nejvíce by se tento problém týkal právě Jižní Koreje.

Jižní Korea splňuje hlavní kritéria pro stanovení statusu střední mocnosti. Její politické, ekonomické a vojenské kapacity z ní nedělají velmoc, ale jsou naprosto dostačující pro stát považující se za střední mocnost. Korea je také diplomaticky aktivní, stejně tak jako v uzavírání koalic, a chová se v souladu se zásadami dobrého mezinárodního občanství. Třetí podmínkou je, že země by měla být situovaná v centru mezinárodní společnosti. I to Korea splňuje, protože svou činností podporuje společné zájmy, hodnoty i pravidla chování uplatňovaná v mezinárodním prostředí. Korejská republika svou činností, kdy je členem mnoha multilaterálních uskupení, je hostující zemí klíčových událostí, až po to, že korejský občan je Generálním tajemníkem OSN, ukazuje na to, že je opravdovým jádrem mezinárodní společnosti (Robertson 2012).

Nové střední mocnosti se orientují nejprve na svůj region, a poté teprve na zbytek světa. To v korejském případě platí, neboť Korejská republika se na svůj region orientuje zejména v bezpečnostních tématech, ale i v ekonomických a environmentálních. Je to také významný iniciátor regionální spolupráce. Jestli lze Koreu považovat za regionální mocnost jsem prozkoumala v předchozí kapitole. Jižní Korea je totiž ovlivněna okolními státy, kterými je limitována. V podobné situaci se nachází i Kanada, která je jakožto klasická střední mocnost ovlivněna, ale svým způsobem i omezena sousedními Spojenými státy. I přesto je Korea vůdčí silou v mnoha ohledech regionální spolupráce a významný partner.

Dle teoretického vymezení není Jižní Korea úplně typickou novou střední mocností a v mnoha ohledech je zemí rozvinutější. Je to stabilní země s konsolidovanou demokracií a nejsou zde propastné sociální rozdíly. Také není na ekonomické periferii či semiperiferii, ale je to centrum světové ekonomiky, což dokazují dohody o zónách volného obchodu se zeměmi celého světa. V čem

se s vymezením nové střední mocnosti shoduje, je to, že je zastáncem reformem v globálních ekonomických pravidlech a strukturách. Korea také splňuje dvě role, které se očekávají od nových středních mocností, a sice že má specifický význam díky své ekonomice a je podporována světovými velmocemi, a za druhé že disponuje morálním statutem. Stejně jako klasické střední mocnosti se více zapojuje do globálního dění, čemuž nasvědčuje i koncept globální Koreje, který začal prosazovat Lee Myung-bak.

Výzkumnou otázkou, kterou jsem si definovala v úvodu, bylo, jestli Korea aspiruje od 90. let na pozici nové střední mocnosti, a jestli směřuje k tomu, aby se stala významným regionálním hráčem. Podle analýzy chování Koreje v zahraničních vztazích, na jaká témata politiky se orientuje a jaké využívá nástroje, lze usoudit, že Jižní Korea novou střední mocností je. Od prvních let demokratické vlády konala aktivity spojené s činností středních mocností jako poskytování zahraniční pomoci a podílení se na peacekeepingu. Svou roli jako střední mocnosti ale sama přijala až na počátku nového tisíciletí, zejména pak za prezidenta Roh Moo-hyuna. I přesto můžeme říci, že již od 90. let svou činností aspiruje na to, aby se novou střední mocností stala. Regionálnímu postavení Korejské republiky jsem se věnovala v předchozích kapitolách. Podle toho lze usoudit, že Korea je významným regionálním hráčem v mnoha oblastech regionální politiky, což potvrzuje mou tezi.

Mojí prognózou pro následující vývoj země je, že i nadále bude Korea pokračovat ve své politice střední mocnosti, a že se její prestiž v budoucnu ještě zvýší. Problémem může být vztah se Severní Koreou, který Jižní Koreu poněkud omezuje, ale pokud nebude narůstat bezpečnostní riziko, nebo se dokonce vztahy zlepší, očekávám, že by se Korejská republika mohla více zaměřovat na další území mimo svůj region. Ekonomicky se už orientuje i na jiné části světa a uzavírá zóny volného obchodu např. s Evropskou unií. A protože je zahraniční politika Soulu silně zaměřena na environmentální politiku, i v tomto případě lze očekávat příznivý vývoj do budoucna. Problémy spojené se životním prostředím totiž získávají stále větší váhu a prostor, protože bezprostředně ovlivňují celý svět, proto je nutné, aby na jejich vyřešení státy světa společně spolupracovaly. V tomto ohledu se Korea může stát lídrem a iniciátorem, kdyby svůj vliv rozšířila i mimo region východní Asie.

Prezidentka Park se také zaměřuje na zlepšení vztahů s Japonskem i Čínou, a letos znovuobnovila trilaterální jednání, což by mohlo vést ke zvýšení korejského vlivu a prestiže u těchto dvou aktérů. Jižní Korea má velký potenciál na posílení svého statusu jak v regionu, tak ve světě, a pokud bude i nadále pokračovat ve své politice dobrého mezinárodního občana a střední mocnosti, bude to další dobrý vzor pro ostatní státy, jak se z kdysi chudé země může stát ekonomický gigant a demokraticky fungující republika s vyspělou společností.

7. Seznam použité literatury a pramenů

- ASEAN Korea FTA (2015). *About ASEAN-KOREA Free Trade Area* (<http://akfta.asean.org/index.php?page=about-akfta>, 19. 2. 2015).
- ASEAN-Korean Center (2015a). *Overview* (<http://www.aseankorea.org/eng/page30/page31-1.asp>, 17. 2. 2015).
- ASEAN-Korean Center (2015b). *ASEAN-Korea Relations* (<http://www.aseankorea.org/eng/page30/page33-1.asp>, 17. 2. 2015).
- Australian Government (2015). *East Asia Summit* (<http://www.dfat.gov.au/international-relations/regional-architecture/eas/pages/east-asia-summit-eas.aspx>, 24. 3. 2015).
- Bajoria, Jayshree – Xu, Beina (2013). *The Six Party Talks on North Korea's Nuclear Program*. Council on Foreign Relations. 30. 9. 2013 (<http://www.cfr.org/proliferation/six-party-talks-north-koreas-nuclear-program/p13593>, 1. 4. 2015).
- BBC (2015). *China, Japan And South Korea Hold Renewed Talks* (<http://www.bbc.com/news/world-asia-31997576>, 21. 3. 2015).
- Beeson, Mark (2007). *Regionalism in East Asia* (Houndmills: Palgrave Macmillan).
- Borst, Nick (2009). *South Korea And The G20*. *US-Korean Institute*. (http://uskoreainstitute.org/wpcontent/uploads/2010/05/2009_Yearbook_Borst.pdf, 13. 2. 2015), 15.
- Caballero-Anthony, Mely – Hangzo, P. (2013). *Singapore: Niche Diplomacy Through Water Expertise*. *East Asia Forum*. 31. 1. 2013 (<http://www.eastasiaforum.org/2013/01/31/singapore-niche-diplomacy-through-water-expertise/>, 5. 2. 2015).
- CIA the World Factbook (2015a). *South Korea* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>, 20. 2. 2015).
- CIA the World Factbook (2015b). *Country Comparison: Military Expenditures* (<https://www.cia.gov/library/publications/theworldfactbook/rankorder/2034rank.html?countryname=Korea,%20South&countrycode=ks&regionCode=eas&rank=26#ks>, 24. 3. 2015).

Cooney, Kevin – Scarbrough, Alex (2010). Japan and South Korea: Can These Two Nations Work Together?. *Asian Affairs* 35 (3), 173–192.

Cooper, Andrew a kol. (1993). *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order* (Vancouver: University of British Columbia Press).

Damiri, Mohd (2015). Cooperation with in the ASEAN Plus Three Context: Incidental or Coincidence?. *Academia.edu*. (http://www.academia.edu/1325179/Cooperation_within_the_ASEAN_Plus_Three_Context_Incidental_or_Coincidence, 19. 2. 2015), 10.

De Ceuster, Koen (2005). Pride and Prejudice in South Korea's Foreign Policy. *The Copenhagen Journal of Asian Studies* 21, 64–90.

Diamond, Larry – Kim, Byung-Kookeds (2000). Consolidating Democracy in South Korea. In: Diamond, Larry – Kim, Byung-Kookeds, *Consolidating Democracy in South Korea* (Colorado: Lynne Rienner Publishers, Inc.), 1–21.

Dubey, Charu Ratna (2014). Niche Diplomacy in Canadian Foreign Policy. *Perspectives on the Americas*. 3. 12. 2014 (<http://www.perspectivesamericas.org/articles-research-scholars/canada/niche-diplomacy-in-canadian-foreign-policy/>, 5. 2. 2015).

Dürkop, Colin – Ratzer, Sebastian (2010). South Korea and the G20. *International reports* Issue 5/2010, 59–75.

Eckert, Carter – Wagner, Edward ed. (2001). *Dějiny Koreje* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Flemes, Daniel (2007). Emerging Middle Powers' Soft Balancing Strategy: State and Perspectives of the IBSA Dialogue Forum. *German Institute of Global and Area Studies*. Srpen 2007 (http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1007692, 20. 12. 2014), 30.

Flemes, Daniel (2009). Regional power South Africa: Cooperative Hegemony Constrained By Historici Legacy. *Journal of Contemporary African Studies* 27 (2), 22.

G20 (2015). *About G20* (<https://g20.org/about-g20/>, 20. 3. 2015).

Geun-hye, Park (2011). A New Kind of Korea. *Foreign Affairs*. Zářij/Říjen 2011 (<http://www.foreignaffairs.com/articles/68136/park-geun-hye/a-new-kind-of-korea>, 15. 2. 2015).

- Goh, Evelyn (2007/2008). Great Powers and Hierarchical Order in Southeast Asia. *International Security*, 32 (3), 44.
- Heo, Uk – Roehrig, Terence (2014). *South Korea's Rise: Economic Development, Power and Foreign Relations* (Cambridge: Cambridge University Press).
- Hermans, Heike (2013). National Role Conceptions in the 'Global Korea' Foreign Policy Strategy. *The Korean Journal of International Studies* 11 (1), 55–82.
- Hong, Kyudo (2008). Lee Myung-bak Government's Peace Diplomacy: Vision And Challenges. *IFANS review* 16 (1), 113-124.
- Hong, Kyudok (2009). South Korean Approaches To Peacekeeping And Peacebuilding: Lessons Learned And Challenges Ahead. *The Journal of East Asian Affairs* 23 (1), 23–45.
- Huh, Tae-Wan (2012). *The Republic of Korea's Public Diplomacy as a Policy Tool of Soft Power*. Únor 2012 (https://uscpublicdiplomacy.org/pdin_monitor_article/republickorea%E2%80%99s-public-diplomacy-policy-tool-soft-power, 26. 3. 2015).
- Huntington, Samuel (1999). The Lonely Superpower. *Foreign Affairs*, 78 (2), 14.
- Hynek, Nikola – Waisová, Šárka (2006). Agenda lidské bezpečnosti a koncept střední mocnosti na pozadí kanadské zahraniční politiky. In: Waisová, Šárka, *Chudoba a bohatství v současném světě* (Pelhřimov: Aleš Čeněk), 16.
- Chaibong, Hahm (2005). The Two South Koreas: A House Divided. *The Washington Quarterly* 28 (3), 57–72.
- Chapnick, Adam (1999). The Middle Power. *Canadian Foreign Policy* 7 (2), 9.
- Cheong, Inkyo (2008). Korea's Position in the ASEAN+3 Process: Review of Performance and Policy Implications. *The Journal of East Asian Affairs* 22 (2), 63–95.
- Choi, Ajin (2013). South Korea as a Non-Permanent Member of the United Nations Security Council 2013/2014. *Friedrich Ebert Stiftung*. Leden 2013 (<http://library.fes.de/pdf-files/iez/09684.pdf>, 5. 3. 2015), 6.
- Choi, Young Jong (2009). South Korea's Regional Strategy And Middle Power Activism. *The Journal of East Asian Affairs* 23 (1), 47–67.

Choo, Jae-woo (2009). South Korea and East Asian Regionalism, Policies, Norms and Challenges. In: Nicholas, Thomas, *Governance and Regionalism in Asia* (London: Routledge), 93-115.

Chung, Chien-peng (2002). Democratisation In South Korea And Taiwan: The Effect Of Social Division On Inter-Korean and Cross-Strait Relations. *Institute of Defence and Strategic Studies Singapore*. Květen 2002 (<http://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/rsis-pubs/WP24.pdf>, 2. 4. 2015), 43.

Ihn-hwi, Park (2013). The Park Geun-hye Presidency and the Future of the U.S.-South Korea Alliance. *Council on Foreign Relations*. Březen 2013 (<http://www.cfr.org/south-korea/park-geun-hye-presidency-future-us-south-korea-alliance/p30183>, 6. 3. 2015).

International Relations Theory (2014). *IR Paradigms, Approaches and Theories* (<http://www.irththeory.com/know.htm>, 15. 2. 2015).

Israel, Ron (2013). What Does it Mean to be a Global Citizen?. *Our Kingdom*. 13. 2. 2013 (<https://www.opendemocracy.net/ourkingdom/ron-israel/what-does-it-mean-to-be-global-citizen>, 30. 1. 2015).

Jojin, John (2014). Becoming and Being a Middle Power: Exploring a New Dimension of South Korea's Foreign Policy. *China Report* 50 (4), 325–341.

Jordaan, Eduard (2010). The concept of a middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle power. *Politikon: South African Journal of Political Studies* 30 (2), 16.

Kihl, Young Whan (2005). *Transforming Korean Politics: Democracy, Reform, and Culture* (New York: M E Sharpe Inc.).

Kim, Byung-Kook (2000). Electoral Politics and Economic Crisis, 1997–1998. In: Diamond, Larry – Kim, Byung-Kookeds, *Consolidating Democracy in South Korea* (Colorado: Lynne Rienner Publishers, Inc.), 173–207.

Kim, Sunhyuk (2000). *The Politics of Democratization in Korea: The Role of Civil Society* (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press).

Kim, Yung Myung (2004). Patterns of Military Rule and Prospects for Democracy in South Korea. *Australian National University*. 2004 (http://press.anu.edu.au/mdap/mobile_devices/ch08.html, 10. 2. 2015).

Lee, Seung Hyok (2015). Canada-Korea Middle Power Strategies: Historical Examples as Clues to Future Success. *Asia Pacific Foundation of Canada*.

(http://www.asiapacific.ca/sites/default/files/filefield/koreacanada_middle_power_strategies_-_lee_paper_0.pdf, 5. 2. 2015).

Lee, Seung Hyok (2015). Canada-korea Middle Power Strategies. *Asia Pacific Foundation of Canada*. (<http://www.asiapacific.ca/research-report/canada-korea-middle-power-strategies-historical-examples>, 1. 3. 2015), 52.

Lee, Sook-Jong (2012). South Korea as New Middle Power Seeking Complex Diplomacy. *The East Asia Institute*. Zář 2012 (http://www.eai.or.kr/data/bbs/eng_report/2012091211454078.pdf, 21. 2. 2015), 36.

Lee, Sook-Jong (2011). South Korean Soft Power and How South Korea Views the Soft Power of Others. In: Lee, Sook-Jong – Melissen, Jan eds., *Public Diplomacy and Soft Power in East Asia* (New York: Palgrave Macmillan), 139–161.

Lee, Sook-Jong (2012). South Korea as New Middle Power Seeking Complex Diplomacy. *The East Asia Institute*. Zář 2012 (http://www.eai.or.kr/type/panelView.asp?bytag=p&code=eng_report&idx=11431&page=1, 20. 12. 2014), 32.

Leveau, Arnaud (2011). The Relationship Between South Korea and ASEAN countries. *Academia.edu*. 29. 3. 2011 (http://www.academia.edu/1688487/Relationships_between_South_Korea_and_ASEAN_countries, 2. 3. 2015).

Lukin, Artyom (2012). Korea: a New Great Power?. *East Asia Forum*. 1. 12. 2012 (<http://www.eastasiaforum.org/2012/12/01/korea-a-new-great-power/>, 5. 3. 2015).

Lyne, Nick (2015). *An Emerging Soft Power* (<http://www.firstmagazine.com/Publishing/SpecialReportsDetail.aspx?RegionId=4&SpecialReportId=113>, 25. 3. 2015).

MacDonald, Donald – Clark, Donald (1996). *The Koreans – Contemporary Politics and Society* (Boulder: Westview Press).

Ministerstvo zahraničních věcí a. *Základní informace o teritoriu* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/korejska_republika/, 5. 12. 2014).

Ministerstvo zahraničních věcí b. *Vnitropolitická charakteristika* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/korejska_republika/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html, 5. 12. 2014).

Moon, Chung-in – Rhyu, Sang-young (2011). Democratic Transition, Persistent Civilian Control over the Military, and the South Korean Anomaly. *Asian Journal of Political Science* 19 (3), 250–269.

Moon, Chung-in (2012). The Sunshine Policy: In Defense of Engagement as a Path to Peace in Korea. *Foreign Affairs*. Listopad/Prosinec 2012 (<http://www.foreignaffairs.com/articles/138398/chung-in-moon/the-sunshine-policy>, 6. 3. 2015).

Nations online. *Countries of Asia* (<http://www.nationsonline.org/oneworld/asia.htm>, 8. 12. 2014).

Nobel Prize (2015). The Nobel Peace Prize 2000 (http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2000/, 23. 3. 2015).

Nolte, Detlef (2010). How to Compare Regional Powers: Analytical Concepts and Research Topics. *Review of International Studies* 36, 20.

Noonan, Norman, *Emerging Powers in a Comparative Perspective* (New York: Bloomsbury), 163–180.

Nye, Joseph (2006). Think Again: Soft Power. *Foreign Policy*. 23. 2. 2006 (<http://foreignpolicy.com/2006/02/23/think-again-soft-power/>, 4. 2. 2015).

Nye, Joseph (2009). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*. Červenec/Srpen 2009 (<http://www.foreignaffairs.com/articles/65163/joseph-s-nye-jr/get-smart>), 4. 2. 2015).

Office of the United States Trade Representative (2015). *Asia-Pacific Economic Cooperation* (<https://ustr.gov/countries-regions/japan-korea-apec/apec>, 4. 3. 2015).

Oh, Kongdan (2008). U.S.- ROK: The Forgotten Alliance. *Brookings*. Říjen 2008 (<http://www.brookings.edu/research/opinions/2008/10/south-korea-oh>, 5. 3. 2015).

Oh, Kongdan (2011). On Korea's Role in the 2011 Asia-Pacific Economic Cooperation Organization Meeting. *Brookings*. 4. 11. 2011

(<http://www.brookings.edu/research/opinions/2011/11/04-korea-apec-oh>, 24. 3. 2015).

Osterud, Oyvind (1992). Regional Great Powers. In Neumann, Iver, *Regional Great Powers in International Politics* (Basingstoke: St. Martin's Press), 1–15.

Permanent Mission of the Republic of Korea to the United Nations (2015). *Peacekeeping operations* (<http://un.mofa.go.kr/english/am/un/bilateral/policy/activities/>, 1. 4. 2015).

Poledne, Aleš (2004). *Největší moderní války* (Praha: Volvox Globator).

Ponížilová, Martina (2011). Same Goal, Different Ways: Hegemonic Efforts of Regional Power Brazil, India and Iran. *Contemporary European Studies*, 1/2011, s. 65–85.

Prys, Miriam (2012). *Redefining Regional Power in International Relations* (New York: Routledge).

Power, John (2014). The Relevance of the South Korea-US Alliance. *The Diplomat*. 14. 4. 2014 (<http://thediplomat.com/2014/04/the-relevance-of-the-south-korea-us-alliance/>, 1. 3. 2015).

Ravenhill, John (2009). East Asian Regionalism: Much Ado About Nothing?. *Review of International Studies* 35 (Supplement S1), 215–235.

Robertson, Jeffrey (2012). Time to Start Debate on Korea's Role as Piddle-power. *The Korea Herald*. 22. 3. 2012 (<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20120322001054>, 26. 3. 2015).

Roehrig, Terence (2013). South Korean Foreign Aid: Contributing to International Security. *Australian Strategic Policy Institute*. 24. 10. 2013 (<http://www.aspistrategist.org.au/south-korean-foreign-aid-contributing-to-international-security/>, 1. 4. 2015).

Saxer, J. Carl (2013). Democratization, Globalization and the Linkage of Domestic and Foreign Policy in South Korea. *The Pacific Review* 26 (2), 177–198.

Saxer, J. Carl (2013). Democratization, Globalization and the Linkage of Domestic and Foreign Policy in South Korea. *The Pacific Review* 26 (2), 177–198.

- Shakleina, Tatiana (2013). Russia in the New Distribution of Power. In: Nadkarni, Vidya – Noonan, Norma C., *Emerging Powers in a Comparative Perspective* (London: Bloomsbury Publishing), 163–188.
- Shim, David – Flamm, Patrick (2012). Rising South Korea: A Minor Player or a Regional Power?. *German Institute of Global and Area Studies*. Červenec 2012 (http://www.giga-hamburg.de/de/system/files/publications/wp200_shim-flamm.pdf, 2. 2. 2015), 27.
- Shim, David (2009). A Shrimp among Whales? Assessing South Korea's Regional-power Status. *German Institute of Global and Area Studies*. Srpen 2009 (http://www.giga-hamburg.de/de/system/files/publications/wp107_shim.pdf, 5. 3. 2015).
- Shirley, Bruno (2014). The Asian Tigers from Independence to Industrialisation. *E-International Relations*. 16. 10. 2014 (<http://www.e-ir.info/2014/10/16/the-asian-tigers-from-independence-to-industrialisation/>, 4. 3. 2015).
- Schoeman, Maxi (2000). South Africa as an Emerging Middle Power. *African Security Review* 9 (3).
- Smolík, Josef (2014). *Úvod do studia mezinárodních vztahů* (Praha: Grada Publishing a. s.).
- Snyder, Scott (2009). Lee Myung-bak's Foreign Policy. Březen 2009. *Asia Foundation* (<https://asiafoundation.org/resources/pdfs/SnyderLMBForeignPolicyKJDA.pdf>, 24. 3. 2015).
- Suk-hee, Han (2012). South Korea Seeks to Balance Relations with China and the United States. *Council on Foreign Relations*. Listopad 2013 (<http://www.cfr.org/south-korea/south-korea-seeks-balance-relations-china-united-states/p29447>, 5. 3. 2015).
- Sung-han, Kim (2013). Global Governance and Middle Powers: South Korea's Role in the G20. *Council on Foreign Relations*. Únor 2013 (<http://www.cfr.org/south-korea/global-governance-middle-powers-south-koreas-role-g20/p30062>, 5. 3. 2015).
- Teo, Sarah (2014). South Korea's Foreign Policy in 2013. *E-international Relations*. 6. 2. 2014 (<http://www.e-ir.info/2014/02/06/south-koreas-foreign-policy-in-2013-building-trust-in-east-asia/>, 12. 2. 2015).

- The Law Library of Congress (2014). *Regulation of Foreign Aid: South Korea* (http://www.loc.gov/law/help/foreign-aid/southkorea.php#skip_menu, 1. 4. 2015).
- The National Committee on North Korea (2015). An Overview of Inter-Korean Relations (<http://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/an-overview-of-south-korea2019s-dprk-policy>, 1. 4. 2015).
- United Nations (2015). *What is peacekeeping?* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/peacekeeping.shtml>, 5. 2. 2015).
- Vio, G. José (2012). Institutionalizing East Asia: South Korea's Regional Leadership as a Middle Power. *PEAR, Yonsei University Journal of International Studies* 4 (1), 43–66.
- Vlnas, Martin (2007). Jihokorejský autoritativní režim v 60. a 70. letech. *Global Politics*. 20. 9. 2007 (<http://www.globalpolitics.cz/studie/jihokorejsky-rezim>, 15. 2. 2015).
- Wight, Martin (1978). *Power Politics*. (London: Royal Institute of International Affairs).
- Yoon, Esook (2006). South Korean Environmental Foreign Policy. *Asia-Pacific Review* 13 (2), 74–96.
- Zhu, Zhiqun (2007). Small Power, Big Ambition: South Korea's Role in Northeast Asian Security under President Roh Moo-hyun. *Asian Affairs* 34 (2), 67–86.

8. Resumé

South Korea is small but important state in East Asia and this text investigates if it is an emerging middle power. The research question of this thesis is if Korea aspired on position of new middle power since 90s and if it leads to be significant regional actor. The first part of this paper is theoretical and I define concept of regional power, middle power and new middle power. The second chapter is about history of South Korea since the World War II. and about democratization in late 80s. Another chapter is dedicated to transforming Korea into the emerging middle power and in the fourth part I apply theoretical characteristics on the case of South Korea.

Republic of Korea evolve from really poor country to the one of the most develop countries in the world. Because of its economic advancement Korea entered the OECD in 1996 and in 2010 became a member of OECD-DAC, because it provides a lot of official development aid. South Korea is the only state, which was receiving ODA and transformed itself from recipient to contributor. Korean republic has started to behave in some situations as a middle power in the early 90s. When Korea entered the United Nations, it has started to participate in peacekeeping operations with other traditional middle powers. Korea also participates in many regional forums and organizations, such as APEC. South Korea accepted some ways of behaviour, which are typical for middle powers, such as peacekeeping or behaving as a mediator in conflicts. This small Asian country also wants to change world system, which should be more adapted for developing countries. What really influences Korean foreign and domestic politics is the threat from the North Korea. Because of this country Seoul focuses more on regional security and regional cooperation.

It is possible to evaluate the research to the conclusion that South Korea is an emerging middle power. The country fulfils most of the defined characteristics and Korea sees itself as a middle power too. It is not typical emerging middle power because in some ways of acting Korea behaves as a classical middle power. I suppose that Korea will continue in this way of politics and will increase its influence in the region and also in the world system.